Ե. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1388 — ԹԻՒ ՀԱՅՈՑ 4380 ՆԱՒԱՍԱՐԴ 9 — ՈՒՐԲԱԹ 19 ՕԳՈՍՏՈՍ 1888 — (Ն. Տ.) 31 ՕԳՈՍՏՈՍ 1888 — 23 ԶԻԼՀԻՃԷ 1305

20 ՓԱՐԱ.

ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Նորատունկեան-խան

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Դուրս ղրկուած լրագրաց համար ծախքը [illegible] վրայ է. խմբագրութեանս ղրկուած նամակ կամ գրութիւն ետ չդարձուիր.

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

ԵՐԿՈՏԱՍԱՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁ
ԳԱՀԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ
ՕԳՈՍՏԱՓԱՌ ԻՆՔՆԱԿԱԼԻՆ ՄԵՐՈՅ
ՍՈՒԼԹԱՆ ԱՊՏ-ԻՒԼ-ՀԱՄԻՏ Բ.Ի

Այսօր Օսմանեան փառապանծ Գահուն միլիոնաւոր հաւատարիմ հպատակները մեծաւ խնդութեամբ կը տօնեն Նորին Կայսերական Վեհափառութեան ՍՈՒԼԹԱՆ ԱՊՏ ԻՒԼ-ՀԱՄԻՏ Բ.ի բարեբաստիկ Գահակալութեան երկոտասաներորդ Տարեդարձն.

Աչքի առջեւ բերելով այս մեծ Տէրութեան տասն երկու տարի առաջուան բազմայոյզ տագնապները, մարդ երկիւղիւ կը համակուի խորհելով թէ ի՛նչ պիտի լինէր Թուրքիոյ վիճակն եթէ վեհ. Սուլթան Ապտ-իւլ-Համիտ Բ. կայսեր նման հայրենասէր, յառաջդիմասէր, ազատամիտ և լուսամիտ Վեհապետ մը չունենար երկիրը.

Թէեւ այս երկոտասանամեայ շրջանին մէջ երկիրը շատ վտանգներ և շատ տագնապներ անցուց, բայց ամենուն մէջ ալ արեւու նման փայլեցան Ն. Կ. Վեհափառութեան Նրբամիտ աշխարհավարութիւնն, հպատակասէր Նախանձախնդրութիւնն և արդարակորով վարչագիտութիւնն, որոց շնորհիւ այսօր Թուրքիա համեմատաբար լաւագոյն վիճակ մ'ունի, և լիայոյս է աւելի երջանիկ օրեր տեսնելու.

Քանի՛ քանի՛ անգամներ յանկարծակի վտանգներ ծագեցան խաղաղութեան վրդովման, որով մեր սիրելի հայրենիք պատերազմի արհաւրաց կրնար մատնուիլ նորէն. բայց Ն. Կ. Վեհափառութեան ծանուցեալ խաղաղասիրութիւնն և փորձ քաղաքագիտութիւնն առաջքն առին այս վտանգաց.

Մինչ Իւր արտաքին աշխարհավարութեամբ Իւր երկրի համար կ'ապահովէր խաղաղութեան անգին բարիքները, Ն. Կ. Վեհափառութիւն Իւր հպատակաց իմացական և նիւթական յառաջդիմութեան համար բարեյարմար միջոցներ կը տնօրինէր, բանալ տալով նորանոր վարժարաններ ու հաղորդակցութեան միջոցներ, և հանրօգուտ արտօնութիւններ շնորհելով դրամատէր ընկերութեանց. Իւր Գահակալութեան երկոտասաներորդ տարւոյն փառաւոր գործերէն մին եղաւ Իւր Տէրութեան երկաթուղեաց միացումն եւրոպեան երկաթուղեաց հետ, որով Թուրքիա աւելի սերտ յարաբերութիւններ կը հաստատէ քաղաքակրթութեան մեծ կեդրոններուն հետ, և իմացական ու տնտեսական յառաջդիմութեան նոր միջոցներ ու դիւրութիւններ կը վայելէ.

Այսպիսի երկրաշէն Վեհապետի մը Գահակալութեան Տարեդարձը բնականապէս միւս հպատակաց հաւասար եռանդեամբ ու բերկրութեամբ կը տօնեն նաեւ Ն. Կ. Վեհափառութեան հաւատարիմ հայ հպատակներն, որք այս բարեբաստիկ օրուանս տօնախմբութեան առթիւ երախտագիտութեամբ կը յիշեն բոլոր այն բարիքներ զորս հինգ երկար դարերէ ի վեր վայելած են ընդ բարեբար հովանաւորութեամբ Օսմանեան մեծազօր Գահուն.

Այն միջոցին ուր օտար գործակալներ Հայ Եկեղեցւոյ դարաւոր անդորրութիւնը խռովել և երկպառակել կը ճգնին, Հայք մասնաւոր երախտագիտութեամբ մը կը յիշեն իրենց սիրելի Եկեղեցւոյն Օսմանեան փառաւոր Վեհապետաց հայրական թեւարկութեան ներքեւ այսչափ դարերէ ի վեր վայելած հովանաւորութիւնն ու պաշտպանութիւնն, և ջերմ յոյսեր կը տածեն որ նոյն հովանաւորութեան շնորհիւ այսուհետեւ ալ կարող պիտի լինին անվթար պահել իրենց ազգային գոյութիւն և իրենց եկեղեցական անկախութիւն.

Որովհետեւ Հայ Ազգն որ ի Թուրքիա՝ Օսմանեան Գահուն հետ կապուած է՝ ըստ Թուրք ասութեան՝ ինչպէս մարմինն եղունգին հետ, աշխարհային ու տընտեսական ամեն բարօրութիւն Հայ Ազգն ամենայն վստահութեամբ կ'ակնկալէ նոյն փառապանծ Գահէն, որոյ յարատեւ անսասան պահպանութեան համար և վեհ. Սուլթան Համիտ Բ. կայսեր երկրաշէն խորհրդոց բարեյաջող իրագործման համար միշտ բարեմաղթու է Հայ Ազգն.

Այս բարեմաղթութեանց արձագանգ պիտի տայ Գեր. Պատրիարքական Տեղապահ Հայրն, որ այսօր կը ներկայանայ ի Կայսերական Պալատ, անձամբ մատուցանելու համար Հայ Ազգին երախտագիտական զգացմանց հաւաստիքն և մեր ամենուս ջերմ մաղթանքներն որպէս զի Ամենակարողն Աստուած Ն. Կ. Վեհափառութեան շնորհէ երկարատեւ բարեբաստիկ կեանք և ամենայն բարօրութիւն ու յաջողութիւն.

ԱՐԵՒԵԼՔ, միշտ հաւատարիմ արձագանգ հաւատարիմ հայ ժողովրդեան տիրասէր զգացմանց, մեծ բարեբախտութիւն կը համարի իրեն՝ Ն. Կ. Վեհափառութեան երջանիկ Գահակալութեան Երկոտասաներորդ Տարեդարձին առթիւ եւս արձագանգ տալ սա սրտագին աղաղակիս, որ այսօր կը բխի օսմանեան ամեն հայրենասէր սիրտերէ, ԿԵՑՑԷ՛, ՅԱՒԵ՛ՏԺ ԿԵՑՑԷ ՍՈՒԼԹԱՆ ԱՊՏ-ԻՒԼ-ՀԱՄԻՏ ԵՐԿՐՈՐԴ.

Կ. ՊՈԼԻՍ, 18 ՕԳՈՍՏՈՍ, 1888

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆՔ Պ. ՔՐԻՍՓԻԻ

Վիեննա, 25 օգոստ.— Քալնոքի կոմս երէկ իրիկուն եկեր գնաց, միացման կէտ գերմանական և աւստրեան երկաթուղեաց, հոն երկուց կառավարոց միջեւ խորհրդակցելու Պ. Քրիսփիի հետ. Երկոքին Նախարարապետք մասնաւորապէս պիտի խօսին պուլկարական խնդրոյն վրայ, համաձայն ընթացքի մը նկատմամբ իրենց մէջ համաձայնութիւն գոյացնելու համար. Իսկ ի Ֆրիտրիխսրուէ Պիզմարք Իշխանի եւ Պ. Քրիսփիի տեսակցութեան մէջ կ'երեւի թէ առաւելապէս խօսուեր է Միջերկրականի կողմն Իտալիոյ կացութեան վրայ, զոր ուժովցնել և ծաւալել կ'ուզէ Պ. Քրիսփի. Ահա այս տեսակ ձեռնարկներու համար Պ. Քրիսփի իւր պաշտպանին (Պիզմարք Իշխանին) հաւանութիւնն հայցեր է. Պուլկարական խնդրոյն առթիւ Քալնոքի կոմս և Պ. Քրիսփի միայն չպիտի խորհրդակցին. Պուլկարիոյ նոր Իշխանին ընտրութեան համար Գերմանիոյ Կայսրը պիտի խորհրդակցի Վալտէմառ Իշխանի հօր՝ Դանիոյ Թագաւորին հետ և եղբօր՝ Յունաստանի Թագաւորին հետ, որք կայսեր հիւր են այժմ ի Պերլին.

—Վիեննա, 25 օգոստ.—Կառավարական Ֆրէմտէնպլաթ, Քալնոքի կոմսին եւ Պ. Քրիսփիի տեսակցութեան վրայ խօսելով, կ'ըսէ թէ այս տեսակցութիւն ապացոյց է խաղաղութեան դաշնակցութիւնը կազմող Տէրութեանց Նախարարապետներուն համամտութեան. Ֆրէմտէնպլաթ կը յարէ. «Աւստրիա կը հաւնի թէ Իտալիա ո՛րպիսի կարեւորութիւն կուտայ իւր Միջերկրականի մէջ ունեցած կացութեան, որուն ի վնաս իրեն փոփոխումն անշուշտ չուզեր. Միւս կողմէ, յԱրեւելս համընթաց գործողութիւն մը կարելի է, Աւստրիոյ և Իտալիոյ շահուց համաձայնութեան շնորհիւ.»

Օրուան խնդիրն է թէ Պ. Քրիսփի Միջերկրականի մէջ Իտալիոյ կացութեան համար ո՛րպիսի «բարւոքում և ծաւալում» խնդրեր է Պիզմարք Իշխանէն.

Այս մասին Հաւաս հետեւեալ տեղեկութիւնք կը հեռագրուին առ Հաւաս.

«Մեր լաւատեղեակ ակմբոց մէջ կը հերքուին այն զրոյցք որոց նայելով Պ. Քրիսփիի ուղեւորութեան նպատակն է եղեր Իտալիոյ մասին փոփոխութիւն մը յառաջ բերել Միջերկրականի կացութեան մէջ. Միւս կողմէ, չի ծածկուիր սա պարագայ թէ Իտալիա, որ իւր նաւային զօրութեանց զարգացման մասին Միջերկրականի շրջանակէն դուրս չի կրնար ելնել, իւր կենսական շահուց և իբրեւ Մեծ Տէրութիւն իւր դրից համապատասխան չի գտներ որ իւր կացութիւն աւելի եւս տկարացուի և [illegible] այդ շրջանակին մէջ, ինչպէս եղաւ Պոսնա-Հէրսէքի գրաւմամբ, Կիպրոսին Անգլիոյ թողմամբ և Թունուզի վրայ Ֆրանսայի թեւարկութեան հաստատմամբ. Այս կարգի նոր փորձերու Իտալիա ոգի ի բռին պիտի դիմադրէ. Հռոմայ դահլճին քաղաքականութեան միակ հիմն է պահպանում զօրութեանց արդի հաւասարակշռութեան ի Միջերկրականի. Այս հաւասարակշռութիւն եղաւ խարիսխ Իտալիոյ մասնակցութեան Աւստրիոյ և Գերմանիոյ դաշնակցութեան, որով համաձայնեցան Միջերկրականի և խաղաղութեան պահպանման խնդիրներուն վրայ. Յորչափ եւրոպեան քաղաքականութեան արդի վիճակը պահուի, Եւրոպա վախու պատճառ չունի Իտալիոյ կողմէ.»

ԵՐԿՐԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ ԽՆԴԻՐՔ

Փարիզ, 24 օգոստ. —Մասուայի խնդրոյն վրայ Պ. Կոպլէի երկրորդ պատասխանն առ Պ. Քրիսփի՝ այսօր ղրկուեցաւ, և Տէրութեանց մատուցուելուն պէս պիտի հրատարակուի. Ֆրանսայի արտաքին գործոց նախորդ Նախարար Պ. Ֆլուրէնս, Ռըվիւ-Պլէնի մէջ յօդուած մը գրելով, կ'ըսէ որ եթէ Պ. Քրիսփիի տեսակէտին համաձայն՝ գրաւման մը պարզ ծանուցումը բաւ լինի երկրի մը վրայ տիրութեան իրաւունք տալու, Անգլիա պարզ ծանուցմամբ մը կարող է տիրել Եգիպտոսի. Քոնկոյի գաղթային Դաշնագիրն ի մասին անտէր երկրաց՝ գործադրելի չէ՛ օսմ. Տէրութեան մասին. Պ. Ֆլուրէնս օրինակներ մէջ կը բերէ ապացուցանող թէ տակաւին անցեալ տարի Իտալիա կը ճանչէր Քափիթիւլասիոններու գոյութիւնն ի Մասուա. Պ. Ֆլուրէնս, թէեւ Պ. Կոպլէի հետ աղէկ չէ, բայց կը պաշտպանէ իւր յաջորդին քաղաքականութիւնը Պ. Քրիսփիի դէմ, և իբրեւ յօդուած կը հրատարակէ ինչ որ իբրեւ ծանուցագիր պիտի ղրկէր ի պատասխան Իտալիոյ, եթէ իշխանութեան վրայ մնար.

ՌՈՒՄԱՆԻԱ ԵՒ ՌՈՒՍԻԱ

Վիեննայի լրագիրք կ'ըսեն թէ Ռումանիոյ մէջ նոր բերդերուն շինութիւնն հոգ կը պատճառէ Ռուսիոյ, որովհետեւ այս նոր ամրութեանց դիրքէն եւ ձեւէն ակներեւ է թէ առաջիկայ պատերազմի մը մէջ Ռումանիա Ռուսիոյ դէմ ինքզինք պաշտպանել կ'ուզէ, այսինքն՝ Ռուսիոյ հակառակ դիրքի մը մէջ գտնուիլ կը յուսայ. Կալածի եւ Ֆօքշանի ամրութիւնք կ'ամբողջացուին այնպիսի կերպիւ մը որ ռազմագիտական մեծ կարեւորութիւն և զօրութիւն պիտի ունենան, և ռուսեւռումանեան սահմանաց վրայ շինուող ամրութեանց նպատակն է Ստորին Դանուբը փակել ռուս զօրաց յառաջխաղացման դէմ.

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ԻՒՐ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐ

Թան իւր օգոստոս 26ի խմբագրականաւ կը գրէ.

Լորտ Տըֆըրինի ի Հնդկաստան Փոխարքայութեան վերջին ամիսները չեն անցնիր առանց բազմազան կնճռաներու. Փոխարքայութեան արտաքին գործոց քարտուղար Պ. Տիւռանի առաքումն ի Քապուլ՝ բաւականապէս ցոյց կուտայ թէ Աֆղանստան վերստին կը յուզէ կառավարական մտքերն ի Սիմլա.

Ի Պիրմանիա եւս, բարեկարգութիւնն հաստատուած չէ բնաւ. Ապստամբական փորձերը զսպելու համար ձեռք առնուած պատժական տնօրինութիւնք, որք կը կայանային ծանր հարկերով պատժելու ամբողջ գաւառ մը, սա արդիւնքն ունեցան որ քանի մը գաւառաց մէջ ամբողջ ժողովուրդը փոխուեցաւ Տա[illegible]ներու, այսինքն աւազակներու.

Պէնկալի հիւսիսակողմն հնդիկ կառավարութիւնը պզտիկ կռիւ մ'ունի, որ կը սպառնայ ծանր պայքարի մը դառնալ Թիպէթի և թերեւս իսկ Չինաստանի հետ. Սիքքիմի պետութիւնն, որոյ Ռաճան կը գտնուի ընդ անգլիական թեւարկութեամբ, և որ սեղմուած է ընդ մէջ Նեբալի և Պուտանի, այդ կողմերն հաղորդակցութեան միակ ուղին է Թիպէթի հետ. Ճանապարհը կ'անցնի կիրճերէ ու լեռն մէջերէ, որոց կը տիրապետեն Հիմալայայի ձիւնապատ բարձրութիւնք. Ամեն ժամանակ Հնդկաստանի կառավարիչներն և վաճառականները մեծ կարեւորութիւն տուած են այս փոքր պետութեան, որ 1550 քառակուսի մղոն և միայն 7000 բնակիչ ունի, —հինգ բնակիչ մէկ քառակուսի մղոնի վրայ. Արդէն, 1774ին, Ուօրրըն Հասդինկս մասնաւոր պատուիրակ մը կը ղրկէր ի Թիպէթ. Եւրէն, Անգլիա, երբ հարիւր ոսկիոյ տարեվճարի մը փոխարէն, ստացաւ զԴարճիլինկ, որ այդ գաւառաց մէջ թէյի վաճառականութեան իբր գլխաւոր մթերանոց մեծ կարեւորութիւն ունի. 1861ին արշաւանք մը լինելով, Ռաճան հարկադրուեցաւ ընդունիլ որ ազատ փոխանակութեան դաշնագիր մը հաստատուի իւր երկրին հետ, օտար հպատակները պաշտպանուին իւր երկրին մէջ, և Անգլիա իրաւունք ունենայ ճամբաներ բանալու և պահպանելու անդ մինչեւ Թիպէթ.

Այս վերջին պայմանին նպատակն էր վաճառականութեան ճամբայներ բանալ Լամաներու երկրին (Թիպէթի) հետ. 1884ին, Պ. Գոլման Մագոլէյ, հաղորդակցութեան մտնելով Չիկաձիի Լամայութեան, կամ քրմական-քաղաքական իշխանութեան հետ, հաստատեց թէ հիմնական առարկութիւն մը չկար ընդդէմ առեւտրական յարաբերութեանց հաստատման. Ուստի, գնաց հարկ եղած արտօնութիւնները խնդրել ի Բէքին Չինաստանի գերիշխան պետութենէն, և ստացաւ 1885ին.

Վերադարձին, պաշտօն ստացաւ պատուիրակութիւն մը կազմակերպել, երթալ բանակցելու համար Մեծ Լամային հետ. Անգլիացիք զայս պատուիրակութիւն այնպէս մը կազմակերպելու օձալը գործեցին, որ յայտնապէ՛ս կը նմանէր զինուորական արշաւանքի մը. Թիպէթցիներն յուզուեցան, հարկ եղաւ ետ կենալ խորհուրդէ մը որ, եթէ լաւ գործադրուէր, տնտեսական մեծ առաւելութիւններ պիտի ունենար.

Թիպէթցիները, գոհ չմնալով այս յաջողութենէն, արշաւեցին Սիքքիմ հովիտն եւ 1886ին անդ գրաւեցին Լինկդու, փակելու համար իրենց երկրին դուռն. Երկար ամիսներ, Հնդկաստանի կառավարութիւնը չտապաւ բողոքելով. Մինչեւ իսկ, չինական կառավարութեան խնդրանաց վրայ, պայմանաժամ մը շնորհեց Թիպէթցիներուն.

1888 մարտ ամսուն, վերջապէս բանի զօրութեան դիմեցին. Կրահամ գնդապետը ղրկուեցաւ ի գլուխ 200 մարդոց (Անգլիացի), 400 սիբայիներու, 700 բնիկ ռահվիրաներու և չորս թընդանօթներու. Մարտ 20ին, գրաւեց Թիպէթցիներուն յառաջացեալ ամրութիւնները. Թիպէթցիներն արութեամբ կը կռուէին, բայց պատրուգաւոր հին հրացաններ և նետեր ունէին լոկ. Մարտ 21ին, գրաւեց զԼինկդու և յառաջախաղացման...

—)(6)(—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԺՈՐԺ ՕՆԷ

ԿԵՆԱՑ ՊԱՅՔԱՐՆԵՐԸ

ՍԵՐԺ ԲԱՆԻՆ

—Բնաւ արգելք չէք լինիր ինձ, պարոն Սավինիէն, մանաւանդ ո՛չ շատ յաճախ, վասն զի չմոռնանք ըսելու որ ահա երեք ամիս կայ որ ձեր երեսը տեսած չունինք. Տեսէ՛ք, Թղթատարս աւարտեցի. Վերջին հաշիւները գրելու վրայ եմ.

Եւ Մառէշալ գրասեղանին վրայէն առնլով նամակներու ստուար ծրար մը, Սավինիէնի ցոյց տուաւ զայն.

—Կ'երեւի թէ գործերը միշտ լաւ կ'ընթանան այստեղ.

—Օր աւուր աւելի լաւ.

—Լեռներով ալիւրի գործ կ'ընէք.

—Սպիտակ Լեռան չափ բարձր լեռներով. Աւելց զատ, այժմ նաւատորմ մ'ալ ունինք.

—Ինչպէ՞ս, նաւատո՞րմ մը, գոչեց Սավինիէն, որուն դէմքը տարակոյս և զարմանք միանգամայն արտայայտեց.

—Այո՛, չոգեշարժ նաւատորմ մը. Անցեալ տարի տիկին Տէվառէն գոհ չմնաց այն վիճակէն յոր հասած էին իւր Արեւելից ցորենները. Ցոռի տեղաւորման մը պատճառաւ աւրուած էին անոնք. Վաճառատունը վնասուց հատուցում պահանջեց ծովային փոխադրութեանց վարչութենէն. պահանջումը միջակ ընդունելութիւն մը գտաւ. Տիկին Տէվառէն բարկացաւ եւ այժմ մեր փոխադրութիւնները մենք իսկ կը կատարենք. Գործակալութիւններ ունինք Ջմիւռնիոյ եւ Օտեսայի մէջ.

—Առասպելակա՛ն է այդ. Եւ եթէ այսպէս շարունակուի, հօրեղբօրկինս եւրոպական պետութեան մը վարչութեան չափ կարեւոր վարչութիւն մը պիտի ունենայ... Ո՛հ, դուք ամենքդ շատ երջանիկ էք այստեղ, վասն զի զբաղում մը ունիք... Ես կը զբօսնում. Եւ, եթէ գիտնայիք թէ ո՛րքան կը ձանձրանամ. Կը ցամքիմ, կը հիւծիմ, գործի կարօ՛տ կը քաշեմ...

Եւ այս խօսքերն արտասանելու պահուն, կրտսերն պարոն Տէվառէն վըշտագին հեծեծանք մը հանեց.

—Ես այնպէս կը կարծեմ թէ, վրայ բերաւ Մառէշալ, ձեզմէ կախում ունի գործ ընելն, որքա՛ն որ ուզէք եւ ուրիշ ո՛ր եւ է անձէ աւելի.

—Գիտէք թէ ոչ, հառաչեց Սավինիէն, հօրեղբօրկինս կ'ընդդիմանայ...

—Որչա՛փ սխալ, ընդմիջեց Մառէշալ սաստկութեամբ. Քանի անգամ լսած եմ տիկին Տէվառէնի ցաւ յայտնելն թէ անգործ էք.—Վաճառատունը մտէ՛ք, ըսաւ, քանչելի կացութիւն մը կ'ապահովեն ձեզ գրասենեակին մէջ.

—Գրասենեակի՛ն մէջ, գոչեց դառնութեամբ Սավինիէն. Վերջապէ՛ս բռնք այդ բառը... Բայց տեսնենք, բարեկամս, միթէ կը կարծէք թէ ինձ նման կազմուածի տէր մարդ մը կրնա՞յ կքիլ դիւանական գունեհիկ աշխատութեանց առջեւ. Ընթացիկ գործոց հետեւի՛լ օրն օրին, թղթեր մրոտե՛լ, գրագի՛ր մը ըլլալ. Ե՞ս, այս ուղեղիս մէջ ունեցածո՛վս.

Եւ յանկարծ ոտքի ելնելով, Սավինիէն սկսաւ խուցին մէջ վերիվայր քայլել, ուսերուն վրայ զաշխարհ կրող Ատլասի մը հանգոյն արհամարհոտ ձեւով ցնցելով իւր գլուխն այր ցած ճակատին վրայ կախուած էր երկաթով ոլորուած խարտեաշ վարսից գանգուր մը.

—Ո՛հ, գիտեմ թէ ի՛նչ է գործին հիմն. Հօրեղբօրկինս կը նախանձի զիս, վասն զի գաղափարի մարդ եմ. Կ'ուզէ որ մեր ընտանեաց մէջ ինք միայն ունենայ գաղափարներ.—Եւ երիտասարդն հեգնաբար կը ծիծաղէր այս բառը շեշտելով.—Երազեց բթացուցիչ աշխատութեան մը մէջ թաղել զիս, բայց ես թոյլ չպիտի տամ որ այդպէս գործածէ զիս. Ես գիտեմ ինձ պէտք եղածը. Անկախութիւն մտաց՝ ի խնդիր մեծամեծ հարցերու. ազատ ասպարէզ պէտք է իմ դիւրաս գործադրելու համար... Այլ հաստա՛տ կանոն, հասարակա՛ց օրէնք, իմ գործս չէ հպատակիլ անոնց.

—Քննութեանց նման, ըսաւ Մառէշալ, անմեղ երեւոյթով մը դիտելով երիտասարդ Տէվառէնն որ իւր բոլոր բարձրութեամբ կանգնած էր իւր դէմ, քննութիւնք բնաւ յարմարած չեն ձեզ, այնպէս չէ՞

—Երբե՛ք, պատասխանեց Սավինիէն հաստատ ձայնիւ. Ուզեցին Բազմարուեստեան Վարժարանը դնել զիս, անհնար եղաւ. Կեդրոնական վարժարանը, նոյնպէս. Քննիչներն աճարեկեցի գաղափարացս նորութիւններով. Մերժեցին զիս.

—Բայց, ըսաւ Մառէշալ միամտութեամբ, եթէ ձեր առաջին գործն ըլլայ անոնց տեսութիւնները վերիվայր ընել...

—Ճի՛շդ այդպէս, գոչեց Սավինիէն յաղթանակաւ. Բայց ձեռքս չէ, պէտք է որ երեւակայութիւնս ազատ թռիչ գտնէ. Եւ կարելի չպիտի լինի երբեք գիտնալ թէ որքա՛ն սուղի նստած է ինձ մտացս այս մասնաւոր յատկութիւնը. Նոյն իսկ իմ ընտանեացս մէջ կատակի տեղ կը դնեն խօսքերս. Տիկին Տէվառէն կ'արգելու ինձ որ եւ ձեռնարկ, պատրուակելով թէ իւր անունը կը կրեմ եւ թէ կրնամ վտանգել զայն, եւ այս՝ այն պատճառաւ որ երկու անգամ չեմ յաջողած. Իրաւ է թէ հօրեղբօրկինս վճարեց. Բայց կը կարծէք թէ իւր կողմէ վեհանձնութի՞ւն է իմ կացութենէս օգուտ քաղելով արգելուլ զիս մրցելէ. Միթէ երեք չորս սնանկութիւններէ՞ կը դառնեն ձեռնարկու մը. Վստահ եմ որ եթէ նա թոյլ տուած լինէր ինձ գործել, աշխարհս պիտի զարմացունէի.

—Ամենէն աւելի կը վախնայ որ, ըսաւ Մառէշալ պարզութեամբ, առեւտրական դատարանը կը զարմացունէք.

—Ա՛հ, կը տեսնեմ թէ, հեկեկեց Սավինիէն, դուք ալ իմ թշնամեացս կը յարիք. Կը խնդաք վրաս.

Եւ երիտասարդը վերստին թիկնաթոռու մը մէջ ինկաւ ընկճեալ եւ սկսաւ գանգատիլ. Շատ դժբաղդ էր սակայն որ զինքը չէին հասկնար. Հօրեղբօրկինն ամսական երեք հազար Փրանք յատկացուցած էր իրեն, պայմանաւ որ իւր տասը մատները գործի չխառնէ. Միթէ բարոյակա՞ն էր այս. Ուրեմն հարկ էր որ ինք իւր յորդառատ հնութով իւր անձն սպառէր, հատնէր... Եւ խօլաբար նետուած էր անառակ կեանքի մը անդունդ յուզմանց մէջ. Թատրոններէն, գլուպներէն, ճաշարաններէն, սիրատուններէն դուրս չէր ելներ. Այդ տեղուանք կը վատնէր իւր ժամանակը, դրամը, պատրանքներն ու մաղերը. Դժգոհ էր, այլ կը շարունակէր, բան մ'ըրած լինելու համար. Տխուր հեգնութեամբ՝ ինքզինքն «հաճոյից թիապարտը» կ'անուանէր. Եւ հակառակ բոլոր այս սպառիչ ծայրայեղութեանց, կ'ենթադրէր թէ չէր յաջողեր իւր երեւակայութիւնն ամլութեան դատապարտելու. Ամենէն կատաղի յիմարութեանցը մէջտեղ, ընթրեաց ժամանակ, գաւաթներ բաղխելու պահուն, մերկ ուսոց գրգռման մէջտեղ, ներշնչումներ, լուսոյ ճառագայթներ կունենար, զարմանալի գիւտեր կ'ընէր.

Եւ որովհետեւ Մառէշալ երկշտ «ո՛հ...» մը արձակելու վրայ էր, թեթեւսահ երեւոյթով, Սավինիէն զսպուեցաւ. Այո՛, ինք զարմանալի գիւտ մ'ըրած էր, հրաշագիւտ ընդունակ մեքենայ մը երկուքը ատարելը եւ այն հանճարը որ կը հրաժեշտ տուեր էր թէ հօրեղբօրկինոջն հետ կնքած սակարկութիւնը ճշմարիտ խաբէութիւն մ'էր. Ուստի եկած էր խզել զայն եւ վերստանձնել իւր ազատութիւնը.

Սավինիէն Մառէշալը կը դիտէր, մինչ սա իւր փառասիրական ծրագիրը կը պարզէր ոգեւորութեամբ. Կը զննէր այդ տափակ ճակատն ուր երիտասարդը կը կարծէր թէ այնքա՛ն գեղեցիկ գաղափարներ կային պահուած. Կը չափէր այդ նուրբ հասակն՝ խառնագնաց կեանքի մը յոգնութեանց ներքեւ կորաքամակ, եւ կը հարցունէր ինքնին թէ այդ սլացեալ մարդըն՝ ի՛նչպէս մաքառելու կարող էր ձեռնարկի մը դժուարութեանց դէմ. Ժպիտ մ'անցաւ շրթանցը վրայէն. Բաց ձանչնալով Սավինիէնը, գիտէր թէ նա դարձեալ մատնուած էր այն մելամաղձոտ յիմարութեանց որք երեւան կուգային, ամեն անգամ որ քսակը պարպուէր. Այդ պարագային մէջ, որք յաճախ կը կրկնուէին, երիտասարդն աշխատելու փափագներ կ'ունենար զորս տիկին Տէվառէն կը կասեցունէր մէկ բառով—Որքա՞ն. Սավինիէն քիչ մը դժկամակութիւն ցոյց կուտար հրաժարելու համար այն սպահովեալ շահէն զոր, կ'ըսէր, իրեն կը խոստանար առաջարկեալ գործը. Բայց վերջապէս անձնատուր կը լինէր, եւ քըսակը պարարտացած, թեթեւ ու ցնծուն կը վերադառնար իւր սիրատուներն, իւր զուարճութեանց դաշտերն, իւր նորաձեւ ճաշարաններն, ու ամեն ժամանակէ աւելի հաճոյից թիապարտը կը լինէր վերստին.

(Շարունակելի)

ցաւ մինչեւ Կնադոնկ․ Մայիսին 3000 Թիպէթցիներ յարձակեցան Կնադոնկի դրից վրայ և յետս մղուեցան մեծ կորուստներով․

Փոխանակ վհատելու, Մեծ Լամային հպատակները վերստին կազմած են 15,000 հոգւոյ բանակ մը, որ կը պատրաստուի յարձակիլ Կրահամ գընդապետին վրայ, որ իւր կողմէ նոր զօրք և ռազմամթերք ստացած լինելով, 2,300 հոգի և 8 թնդանօթ ունի․ Մէկ օրէն միւսը պատերազմի կը սպասուի․ Այս պատահականութեան ծանր կողմն այն է որ Թիպէթի եւեւ Չինաստանը կը նշմարուի, և Անգլիա արդէն Թեւերուն վրայ բաւական գործ ունի Ասիոյ մէջ, առանց նոր պատերազմի մը բռնուելու այդպիսի թշնամեաց հետ․

Պերլին, 26 օգոստ․ —Պերլինի Զայտունկ կ'իմանայ արժանահաւատ աղբիւրէ թէ Քալնոքի կոմս ի մօտոյ Ֆրիտրիխսրուհէ պիտի երթայ յայցելութիւն Պիզմարք Իշխանին․

—Վիեննա, 26 օգոստ․ — Ռուսիոյ կայսրուհին ի մօտոյ կ'սպասուի ի Կմունտէն, ուր պիտի տեսակցի իւր քոյրերուն՝ Գումպըրլէնտի Թիրա Իշխանուհւոյն և Կալէսի Իշխանուհւոյն հետ․

—Վիեննա, 26 օգոստ․ Քալնոքի կոմսն էկէր հասաւ Պ․ Քրիսփիէ առաջ․ Իտալիոյ Նախարարապետն անդ հասաւ առաւօտեան ժամ 10․15ին․ Տեսակցութիւնը քանի մը ժամ միայն տեւեց․ Նախարարք ի միասին ճաշեցին Վէձէյի պանդոկը․ Պ․ Քրիսփի մնկնեցաւ ի Միլանի, ուսկից Ս․ Կոթարի ճամբով Միլան պիտի երթայ․

Պերլին, 25 օգոստ․— Վիլհէլմ կայսր Թուրինկիոյ Ուհլան զօրաց Զ գնդին պետ անուանեց Դանիոյ Թագաւորն, որուն ի պատիւ փառաւոր ճաշ մը տրըուեցաւ, և ներկայ գտնուեցան Ցոլնասանի գահաժառանգը, Դանիոյ Թագաւորին եղբայրն, և այլ արքայազունք․ Ապա Դանիոյ Թագաւորն իւր եղբօր հետ մեկնեցաւ Վիսպատըն, յոյժ սիրալիր կերպիւ հրաժեշտ առնըլով կայսրէն, որ մինչեւ կայարան ընկերացաւ իրենց․

—Պերլին, 27 օգոստ․—Կառավարական լրագիրք կը ծանուցանեն թէ Վիլհելմ կայսր սեպտ․ 26ին պիտի մեկնի Պերլինէ, Վիւրթէմպէրկի, Պատէնի և Պաւիէրայի Արքունեաց այցելու, և ապա Հռոմ և Նափոլի պիտի երթայ, և յԻտալիա 10-12 օր մնալով, պիտի այցելէ Վենետիկ, և ի Վիեննա Ֆրանձ Եոզէֆ կայսեր այցելութիւն պիտի տայ, և անոր հետ որսորդութեանց պիտի մասնակցի․ Մէկ ամիսէն պիտի վերադառնայ Պերլին․

—Վիեննա, 26 օգոստ․— Պ․ Քրիսփի ի Քարլսպատ քանի մը ժամ մնալու միջոցին տեսակցութիւն մ'ունեցեր է Պուլկարիոյ դատական Նախարար Պ․ Ստոյլովի հետ, որ յատկապէս գացած էր տեսնել զինք․

—Վիեննա, 27 օգոստ․—Ռուսիոյ կայսրուհին իւր գահաժառանգ որդւոյն և դստեր հետ Վիեննա հասաւ, և կայարանին մէջ զինք դիմաւորեցին Գահաժառանգ Ռոտոլֆ Իշխան և իւր կին՝ Ստեֆանի Իշխանուհին․ Կարճ դադարէ մը ետքը, Կայսրուհին ճամբայն շարունակեց Կմիւնտէնի աւստրեան ջուրերն երթալու համար, ուր Ֆրանձ Եոզէֆ կայսր այցելութիւն պիտի տայ նմա, և Կալէսի Իշխանուհւոյն․

—Հռոմ, 26 օգոստ․ — Ներէկ յԱրքունիս Իտալիոյ երկրագործական Նախարարն յայտարարեց հացկերոյթի մը մէջ թէ Ֆրանսայի հետ առեւտրական դաշնագիր կնքելու համար Իտալիա ամէն զոհողութիւններ ըրաւ՝ բատ ներելոյ ազգային արժանապատուութեան, բայց չյաջողեցաւ, և հետեւապէս մաքսային պայքարը պիտի շարունակուի․ Իտալիա ժամանակ մը պիտի նեղուի, բայց իւր ապրանքները քշելու համար այսուհետեւ գլխաւորապէս Ֆրանսայի կարօտ չպիտի լինի, նոր հըրապարակներ ճարելով հետզհետէ․

—Սոֆիա, 25 օգոստ․ —Թէքթէկէնի զինուորական ատեանն ի մահ դատապարտեց 12 աւազակներ և անոնց մեղսակիցներէն 30 անձեր՝ ալ զանազան պայմանաժամերով չըթիայակալ աշխատութեան․

—Լոնտոն, 27 օգոստ․ —Թայմզ կ'ըսէ ծանուցանի թէ Պիզմարք Իշխանի և Պ․ Քրիսփիի տեսակցութիւնը խաղաղասէր բնոյթ մ'ունի, բայց, կ'ըսէ, խաղաղութիւն մը զօր պահպանելու համար այսչափ յաճախակի խորհրդակցութիւնք հարկ կը լինին, շատ խախուտ բան մը պէտք է լինի․

—Լոնտոն, 28 օգոստ․ — Օդաչուն Պ․ Սիմմընսս կ'ուզէր օդապարիկով Լոնտոնէ Վիեննա երթալ, բայց հարկ լինելով ցամաք իջնել ի Մոլթըն, օդապարիկը ծառի մը կառչեցաւ, օդապարիկին նաւակը շրջեցաւ, և Պ․ Սիմմընսս մեռաւ, իւր երկու ընկերք ալ վիրաւորեցան․

Պրիւսէլի օսմ․ դեսպան Գարաթէոտորի էֆէնտի Էնտէբէնտանս Պելժ լրագրոյն մէջ խստիւ կը քողգէ Լավիժըրի Արքեպիսկոպոսին դէմ, որ ամերիկեան գերութեան չարիքները վերագրած էր ո՛չ միայն Մահմետականաց այլ և Մահմետական կրօնին․ Գարաթէոտորի էֆ․ կ'ըսէ․ «Եթէ Կարտինալ Լավիժըրի ամերիկեան գերեվաճառի դէմ բանախօսէր ճշմարիտ Մահմետականաց առջեւ, մէկ Մահմետական իսկ չպիտի գտնուէր իւր ունկնդրաց մէջ որ պախարակէր իւր ջատագոված արշաւանքն ընդդէմ նողկալի գերեվաճառին․ Մուհամմէտի բովանդակ վարդապետութիւնն ի մասին գերութեան՝ պարունակեալ է սա խօսքի մէջ, «Մարդկան յոռեգոյնը նա՛ է որ մարդիկ կը վաճառէ»․

Արքեպիսկոպոսը պատասխանեց առ Գարաթէոտորի էֆ․, պնդելով իւր առջի բասծներուն վրայ․

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Պատրիարքական Տեղապահ Գեր․ Սիմէոն Արքեպիսկոպոս Սէֆէրեան այս օր Վեհ․ Սուլթանին գահակալութեան տարեդարձին առթիւ կայս․ պալատ կ'երթայ ի շնորհաւորութիւն․ Ն․ Գերապատուութիւն այս առթիւ յանուն ազգին շնորհաւորական և երախտագիտական ուղերձ մը պիտի մատուցանէ․

Կը խնդրուի մեզմէ ծանուցանել թէ Մեծ-Արմաշու Նորակազմ Ուսումնասիրաց Ընկերութիւնն, որ պաշտօնապէս վաւերացեալ է Ազգ․ Պատրիարքարանէն, անցյալ 14 ին Հիմնադրաց ժողով գումարելով Դղսիրեոյ Ազգ․ վարժարանը, ձեռնարկեց ընտրութեան իւր Դիւանի եւ Տնօրէն Խորհրդոյ, որք կազմուեցան հետեւեալ կերպիւ․

Հիմնադիր ժողով
Ատենապետ Միքայէլ էֆ․ Պոյաճեան
Ատենադպիր կարապետ » Յարութեան

Տնօրէն Խորհուրդ
Ատենապետ Նիկողոս էֆ․ Կազանեան
Ատենադպիր Մարգար » Վռամեան
Գանձապահ Թորոս » Եզիկեանց
Համարակալ Անտոն » Թիւլպէնճեան
Խորհրդական Տիրան » Տէօվլէթեան

Ի դիւրութիւն գործոց երկու հաւաքիչ
Նշան էֆ․ Իգնատիոսեան
Եղիա » Երեցեան

Երէկ Ազգ․ Պատրիարքարանի մէջ տեղի ունեցաւ ազգային երիտասարդութեան ազնիւ անդամներէն Ռուբիկ էֆ․ Պասմաճեանի նշանախօսութիւնն ընդ Օր․ Հայկանուշի Պ․ Ժամկոչեան, դուստր Մեծ․ Պօղոս էֆ․ Ժամկոչեանի, ներկայութեամբ երկուց կողմանց ազգականաց․

Ինչպէս կը յիշուի Խասգիւղի Թաղ․ Խորհրդոյ անդամ Նազիկեան Մելքոն էֆէնտի եւ Ճերահեան Ալիքսան էֆէնտի իրարու անուանարկիչ խօսքեր ըրած լինելով Բեպօլի պատժական դատարանին դիմած էին եւ դատարանը մէկ ոսկի տուգանաց դատապարտած էր Մելքոն էֆէնտին․ իսկ Ալիքսան էֆէնտին, Թաղ․ Խորհրդոյ ներկայութեան անվայել լեզու մը գործածած լինելով, երկու օրուան բանտարկութեան․ Արդ այս նախնական վճռո Ճերահեան էֆէնտիի բողոքին վրայ վերաքըննուելով խիստ գտնուեցաւ եւ երկու աւուր բանտարկութիւնը վերածուեցաւ մէկ ոսկի տուգանքի․

Ս․ ՀՌԻՓՍԻՄԵԱՆՑ ԵՒ ՆԿԱՐԻՆԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ ՕՐԹԱԳԻՒՂԻ

Վարժարանիս ուսմանց Իթրդ տարւոյ շրջանն կ'սկսի 1|13 սեպտեմբեր 1888

Վերստին աշակերտուհի տալ փափաքող ծնողք և կամ խնամակալք ընդունելութեան պայմանները իմանալու համար դիմելու են խնամակալութեան անդամոց միոյն, ամէն ուրբաթ և շաբաթ առաւօտները ժամը 2½էն մինչեւ 4½, սկսեալ օգոստոս 19էն ի Հռիփսիմեանց վարժարան, Օրթաքէօյ․

Խնամակալութիւնս վարժարանիս նախակըրթարանին վեց դասարաններն արդէն կազմած ըլլալով մտադիր է այս տարի թիւ մը եւս տալ ուսուցչական մասնոյն կազմութեան, որպէս զի կատարեալ շրջանաւարտներ պատրաստէ նախակրթարանի համար, որք արժանաւորագոյնք լինին թեւակոխել յուսումնարան, կից առ կից հետեւելով վարժարանիս ուժամեայ ծրագրոյն․

Ի դիմաց Ս․ Հռիփ․ եւ Նկար․ Վարժարանի Խնամակալութեան
Ատենադպիր Ատենապետ
ԽՈՐԷՆ ՖՈՒՆՏԵԱՆ ԲԵՐՈՒՋ ՃԱՆԸՄԵԱՆ
Օրթաքէօյ
16 օգոստ․ 1888

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ

Պէրպէրեան ապարանէն այս օրերս ի լոյս ընծայուեցաւ Վիգդոր Հիւկօ ԹՇՈՒԱՌՆԵՐՈւ (թարգմ․ Գրիգոր էֆ․ Զիլինկիրեանի) երկրորդ տպագրութեան Զ․ հատորն․ Ցայտնի է թէ տպագրիչ Նշան էֆ․ Պէրպէրեան՝ ինչ ինչ զոհողութիւններ յանձն առնլով՝ ձեռնարկած է պատկերազարդ մաքուր տպագրութեամբ մը երկրորդ անգամ ի լոյս ընծայել մեծանուն հեղինակին այս աշխարհահռչակ գործն, որուն համար ամենայն քաջալերանաց արժանի է․ Պատկերաց փորագրութիւնն արդիւնք է ճարտար ձեռաց, տպագրութիւնը գեղեցիկ է, թուղթը մաքուր և գինը դիւրամատչելի․ Է․ հատորի տպագրութեան եւս ձեռնարկուած է արդէն և հրատարակութիւնն առաջ կը տարուի կանոնաւորապէս, տետր առ տետր․

ՄԵՋՊՈՒՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ ԱՂՋԿԱՆՑ

Վարժարանիս ուսմանց շրջանի վերամուտը կ'սկսի յառաջիկայ սեպտեմբեր 1ին․

Աշակերտուհիք պարտաւորեալ են օգոստոս 29 երկուշաբթի գտնուիլ ի վարժարան․

Դասախօսութիւնք տեղի կ'ունենան սեպտեմբեր 1, հինգշաբթի օրն․

Հիմնադիր Տնօրէն
Մ․ Ս․ ՄԵՋՊՈՒՐԵԱՆ

18 օգոստ․ 1888
Սկիւտար, Իճատիէ
2032 1—2

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԲԱՇԽՈՒԹԻՒՆՔ ԱՍՏԻՃԱՆՔ ԵՒ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆՔ

Սուրիոյ և Պէյրութի կուսակալութեանց մայրաքաղաքիս գործակատար անուանուեցաւ Ադրիանուպոլսոյ կուսակալութեան մայրաքաղաքիս գործակատար Արիֆ պէյ․

Իւլայի առաջին աստիճան տրուեցաւ Ներքին պաշտանց մաքսատան տնօրէն Իզզէթ պէյի․

Սանիյէ Միւթէմայիզ աստիճան՝ մաքսային վերատեսչութեան թղթակցութեանց առաջին քարտուղար Ազիզ պէյի․

Սանիյէի երկրորդ աստիճան՝ մաքսային վերատեսչութեան Մուհաքէմէ Մէճլիսի օգնական Պիւրհանէտտին էֆէնտիի, Սպարապետի Դրան ընդհանուր պետոյից դիւանի Բ․ ճիւղին քարտուղար Սալահէտտին ու Հաֆըզ Իսմայիլ էֆէնտիներու և Ֆիլօրինայի գայմագամ Ալի Րիզա պէյի․

Սալիսէի աստիճան՝ Միլիյէ վարժարանի շրջանաւարտներէն Մանիսայի նախնական վարժարանին տնօրէն Աթա պէյի․

Առաջին կարգի Օսմանիյէ պատուանշան տրուեցաւ Ռումանիոյ արտաքին ու կրթական գործոց նախորդ նախարար Պ․ Ստուրձայի և արտաքին գործոց նախորդ նախարար Պ․ Ֆէրէքիտիի․

Առաջին կարգի Մէճիտիյէ Ռումանիոյ Հանրօգուտ շինութեանց նախորդ նախարար Պ․ Բ․ Ժ․ Օալէանի և երկրորդ կարգի արտասովոր դեսպան Պ․ Կիքաի․

Երկրորդ կարգի Օսմանիյէ՝ Ռումանիոյ երկաթուղեաց նախորդ ընդհանուր տնօրէն Պ․ Ժօրժ Քանթաքիւզէնի և մենաշնորհներու ընդհանուր տնօրէն Պ․ Տիմիթրօ Բրօթոբոբօբի․

Երկրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ մայրաքաղաքիս ռումանական դեսպանատան առաջին քարտուղար Պ․ Կաէկուառ Կիքաի․

Նոյնպէս այլ և այլ կարգի պատուանշանք տրուեցան Ռումանիոյ կառավարական այլ պաշտօնէից ոմանց․

Երկրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ Պէշիքթաշի ժանտարմաներու հրամանատար Մէհմէտ պէյի․

Երրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ Բաղէշի նահանգին ժանտարմաներու հրամանատար Օսման Ակեաս պէյի․

ՏԱՐԵԴԱՐՁ ԳԱՀԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ ՎԵՀ․ ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ

Այսօր, Վեհ․ Սուլթան Ապտ Իւլ-Համիտ Բ․ կայսեր գահակալութեան ԺԲ․ տարեդարձին առթիւ բոլոր նախարարք և կրօնական, քաղաքային ու զինուորական բարձրաստիճան պաշտօնատարք կայս․ պալատ կ'երթան իրենց շնորհաւորութիւնները մատուցանելու յոտս կայս․ գահոյից․ Նոյնպէս հպատակ հասարակութեանց հոգեւոր պետերն և դեսպանատանց առաջին թարգմանք կայս․ պալատ կերթան ի շնորհաւորութիւն․

* *

Վեհ․ Սուլթանն իւր գահակալութեան տարեդարձին առթիւ հրամայեց որ թէ՛ Պոլսոյ և թէ՛ գաւառաց բանտերու մէջ գտնուող այն բանտարկեալք որք իրենց պատժոյն երրորդ մասն աւարտած են ազատ արձակուին․ Ն․ Կ․ Վեհափառութեան հրամանն երէկ գործադրուեցաւ և Պոլսոյ կեդրոնական բանտէն երեսուն հինգ բանտարկեալք արձակուեցան․ Դատական Նախարարութիւնն հեռագրաւ հրահանգ ղրկեց բոլոր կուսակալաց՝ գաւառաց մէջ ևս գործադրել Վեհ․ Սուլթանի սոյն բարեգութ Իրատէն․

* *

Երկու օրէ ի վեր մեծամեծ պատրաստութիւնք կը կատարուին մայրաքաղաքիս ամեն կողմն, արժանավայել շքով կատարելու համար այս գիշերուան լուսավառութիւններն ի պատիւ տարեդարձին բարեբաստիկ գահակալութեան Օգոստափառ Վեհապետին Թուրքիոյ․

Լուսավառութիւնք և հրախաղութիւնք եղական փայլ ու շքեղութիւն պիտի ունենան Եըլտըզի պալատան հանդիպակաց հանրային պարտիզին մէջ ուր զինուորական նուագածութիւնք պիտի լինին․ Նուագածութիւնք պիտի լինին նաեւ գլխաւոր հրապարակներու վրայ, հանրային պարտէզներու մէջ, Վոսփորի եզերքներն, ի կղզիս, և այլն․

Այս տարի, Բարձր․ Խամալիլ փաշայի ներկայութեան պատճառաւ, արտաքոյ կարգի պատրաստութիւններ տեսնուած են Եվիրկէնի խորվական ապարանքին առջեւ, քարափին երկայնութեամբ․ Բարձր․ նախորդ Խրտիվին հրամանաւ ծովեզերին մօտ երկու բեմեր պատրաստուած են նուագածուաց խումբերու համար․

Շիրքէթի Խայրիյէի եւ այլ շոգենաւերը լուսազարդեալ երթեւեկութիւններ պիտի կատարեն այս գիշեր Վոսփորի վրայ եւ ի կղզիս․ Շիրքէթի շոգենաւուց երթեւեկութեան ուղեցոյցն յատուկ ազդարարութեամբ հրատարակուած է այս աւուր երրորդ երեսի մէջ․

ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆՔ ԷՏԻՄՊԸՐԿԻ ԴՈՒՔՍԻՆ

Էտիմպըրկի Դուքսն երէկ Մեծ կզզի երթալէ առաջ այցելութիւն տուաւ Մեծ—Եպարքոսին և արտաքին գործոց նախարարին․ Ետոյ, քաղաքային հագուստով, Պոլսոյ կողմն անցնելով քանի մը նշանաւոր վայրեր այցելեց ինչպէս նաեւ Մեծ Շուկայն ուր հնութեանց վաճառատուններ շրջեցաւ և գնումներ կատարեց․

Երէկ գիշեր անգլիական դեսպանատան մէջ հացկերոյթ մը տրուեցաւ ի պատիւ Դուքսին և յետոյ երեկոյթ մը որուն յոյժ սակաւաթիւ անձինք հրաւիրեալ էին․ Թէեւ Սըր Ո․ Հուայթ և Լէտի Հուայթ կը փափաքէին փառաւոր հանդէսով մը տօնել Դուքսին գալուստն ի Կ․ Պոլիս, սակայն Ն․ Ա․ Բարձրութեան հաւանութիւնը խնդրած լինելով, Դուքսը պատասխանած էր թէ ինք դեռ սուգի մէջ լինելով (Գերմանիոյ Ֆրէտէրիք կայսեր մահուամբ, որ իւր քեռայրն էր) դեսպանատան մէջ լինելիք միակ հանդէսը պէտք է լինի հացկերոյթն եւ պաշտօնական երեկոյթը․

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ՆԱՒԱՏՈՐՄԸ

Սթանտարտ օրաթերթ աղբիւրէ առած իւր մանաւոր տեղեկութեանց յենլով կը ծանուցանէ թէ Պալթիկ ծովու գերմանական նաւատորմին հրաման տուացեր է պատրաստ գտնուիլ, առաջին հրամանին Միջերկրական ուղեւորելու համար․

ՇՐՋԱԲԵՐԱԿԱՆ ԱՌ ԴԵՍՊԱՆՍ

Նախարարաց Խորհրդոյ վերջին նիստէն յետոյ, հեռագրաւ հրահանգ ուղղուեցաւ օտար տէրութեանց քով գտնուող օսմ․ դեսպանաց՝ որպէս զի Բ․ Դրան հաղորդեն, որքան որ կարելի է, Պիզմարք Իշխանին Պ․ Քրիսփիի հետ ունեցած տեսակցութեան արդիւնքը․

ԵԼՄՏԱԿԱՆ ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎ

Ներքին գործոց նախարար Վսեմ․ Միւնիր փաշայի նախագահութեամբ յանձնաժողով մը ի նիստ գումարեցաւ երէկ և զբաղեցաւ ելմտական կարեւոր խնդիրներով․ Սոյն յանձնաժողովը կը կազմեն Ելմտական առժամեայ Նախարար Վսեմ․ Ցակոբ փաշա և Առեւտրական ու Հանրօգուտ շինութեանց Նախարար Վսեմ․ Զիհնի փաշա․

ՇԷՐԻՖ ՊԷՅ

Վեհ․ Սուլթանն Օսմանիյէ պատուանշանի երրորդ աստիճանն եւ Իմթիյազ պատուանշանի արծաթ շքադրամը շնորհեց Պրիւսէլի օսմանեան դեսպանատան զինուորական կցորդ Շէրիֆ պէյի, որդի Արտաքին գործոց նախարար Վսեմ․ Սայիտ փաշայի․

ՕՍՄ․ ԴԵՍՊԱՆՔ

Բերայի թերթ մը կը ծանուցանէ թէ Լոնտոնէն եւ Վիեննայէն առնուած հեռագրոց վրայ, օտար երկրաց օսմ․ դեսպանական մարմնոյն մէջ կատարուելիք փոփոխութիւնք յետաձգուեր են անորոշ ժամանակի մը համար․

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆԱՏԱՆ ԱՄԱՐԱՆՈՑՆ Ի ՊԷՕՅԻՒՔՏԵՐԷ

Մայրաքաղաքիս ռուսական դեսպանատունն 9,500 ոսկւոյ գներ է Մըսըրլեանց Պէօյիւքտէրէի ծովեզերեայ տունն որ այդ դեսպանատան կից կը գտնուի․ Այս նոր շէնքը կցուելով դեսպանատան ամարանոցին, որ արդէն գեղեցիկ դիրք մը մ'ունի Պէօյիւքտէրէի քարափին վրայ, աւելի եւս ընդարձակ և գեղեցիկ պիտի ընծայէ զայն․

Եթէ չենք սխալիր, հանգուցեալ Մըսըրլը Պօղոս պէյ այդ տունը Հիւպշ ընտանիքէն գնած էր 18,000 ոսկւոյ և ինք ու ժառանգորդք 12,000 ոսկի ծախսած էին անոր նորոգութեան և ընդարձակման համար, որով ընդամենն 30,000 ոսկւոյ ձեռք բերուած է այն տունն որ այսօր 1,500 ոսկւոյ կը վաճառուի․

ԲԻՆԿԵԱՆ

Տիվրիկի գաւառակին շրջակայ Բինկեան գիւղախմբին միւտիր անուանուած է Բինկեանի երեւելիներէն Արսլանեան Մարտիրոս էֆէնտի․ (Թարիֆ)

ԵՐԷԿԻ ՆԱՒԱՐՇԱՒԸ

Երէկ արտասովոր փայլով և հանդիսիւ կատարուեցաւ Նաւարշաւն ի Մեծ կղզի, որուն համար մեծամեծ պատրաստութիւնք տեսնուած էին․ Մախսուսէի ութ շոգենաւներ առաւօտէն սկսեալ տասն հազար հոգւոյ չափ բազմութիւն մը փոխադրած էին ի Մեծ կղզի․ Այլ և այլ շոգեմակոյկներ, նաւաձիգ շոգենաւներ և դեսպանատանց պահակ շոգենաւներ գըրաւած էին Բրինքիբօի շրջակայքը․ Թէրսանէի զինուորական նուագածուաց ընտիր խումբն որ յատկապէս ղրկուած էր, ամբողջ օրը նուագեց զանազան ընտիր կտորներ․

Նաւարշաւին առաջին մասն աւարտեցաւ ժամ 6ին․

Էտիմպըրկի Դուքսը ժամ 6ին Մեծ կղզի ժամանեց կայս․ Սթամպուլ շոգենաւով և ընկերակցութեամբ արարողապետ Միւնիր փաշայի ու կայս․ թիկնապահ Հօպէ փաշայի․ Ն․ Ա․ Բարձրութիւն ընդունուեցաւ Նաւարշաւի կարգադիր Ցանձնախմբին անդամոց ոմանց, կղզիներու գայմագամ Հալմէթ պէյի և Ֆէրիտ Հասան ու Վուլս փաշաներու կողմէ․ Դուքսն ուղղակի Պ․ Զարիֆիի քէօշկն առաջնորդուեցաւ, որ յատկապէս զարդարուած էր եւ անոր դիտեց Նաւարշաւին երկրորդ մասը․ Մէկ քանի բարձրաստիճան անձինք ընդ որս և Թայմզի Կ․ Պոլսոյ թղթակիցն, Էտիմպըրկի Դուքսին ներկայանալու պատիւն ունեցան․ Ն․ Ա․ Բարձրութիւն տեսակցելով Թայմզի թըղթակցին հետ ըսաւ թէ յանձնուեւ շնորհակալ է Վեհ․ Սուլթանի կողմէ իրեն եղած մեծարանաց և սիրալիր ընդունելութեան համար․ Դուքսը գովեց Պոլսոյ ժողովրդեան ծովային արհեստին համար ունեցած հակամիտութիւնն և յարմարութիւնը․

Ն․ Բարձրութիւն մինչեւ ժամը 10 Նաւարշաւը դիտելէ յետոյ կայս․ Սթամպուլ շոգենաւով մեկնեցաւ Բրինքիբօէն և ուղղակի Թարապիա գնաց․

Նաւարշաւին մասնակցեցան ի մէջ այլոց Գատը գիւղ և Մօտա բնակող անգլիացւոց երկթի մակոյկներն և առաջին մրցանակը շահեցաւ Մառէշալ Բաթրոն անուն անձին մակոյկը․

Օսմանեան նաւատորմին պատկանող տասն զոյգ մակոյկներն և դեսպանատանց պահակ շոգենաւուց մակոյկներն եւս նաւարշաւի մասնակցելով, առաջին մրցանակը շահեցաւ օսմանեան Թէվֆիքիյէ մարտանաւուն մակոյկն և երկրորդ մրցանակն ալ Օսմանիյէ մարտանաւուն մակոյկը․ Դեսպանատանց պահակ շոգենաւուց երկթի մակոյկներէն մրցարշաւի միջոցին առաջին մրցանակը շահեցաւ Իտալական շոգենաւին մակոյկն և երկրորդն ալ Ռուսական շոգենաւին մակոյկը․ Եռաթի թեթեւ մակոյկներու մրցարշաւի միջոցին առաջին մըրցանակը շահեցաւ Օռան անուն մակոյկն և երկրորդն ալ Գուբա Պօլըն անուն մակոյկը․

Գիշերը լուսավառութիւնք և հանդէսներ կատարուեցան ի Մեծ կղզի․

ՀԱՇՈՒԵՔՆՆԻՉ ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎ

Այն յանձնաժողովն որ Ելմտական Նախարարութեան մէջ գործուած զեղծումները քննելու պաշտօն ունի, շաբաթը մէկ քանի անգամ ի նիստ գումարուելով առաջ կը տանի իւր աշխատութիւնները․ Ելմտական առժամեայ Նախարար Վսեմ․ Ցակոբ փաշա երբեմն նախագահելով այդ յանձնաժողովոյն, կը հսկէ որպէս զի քննութիւնք ամենայն ճշդութեամբ առաջ տարուին․

ՄԱՀ Պ․ ՊՈՒՏԵԱՆՈՑԻ

Պուքրէշէն Լը Թէօտէէի ուղղեալ մասնաւոր հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ յիշեալ լրագրոյ նախկին տնօրէն Պ․ Նիքօլա Պոտէանօ հինգշաբթի գիշեր այդ քաղաքին մէջ մեռեր է, տաժանելի և երկարատեւ հիւանդութենէ մը վերջ․ Պ․ Պոտէանօ վարած էր բազմաթիւ պաշտօններ, ի մէջ այլոց Վալաքիոյ և Մոլտավիոյ միացեալ իշխանապետութեանց Կ․ Պոլսոյ գործակատարի, Լը Թէօտէէի տնօրէնի, Ռումանիոյ արտաքին գործոց նախարարութեան ընդհ․ քարտուղարի և այլ պաշտօններ, և ունէր աստ բազմաթիւ բարեկամներ ու ծանօթներ, որոց անշուշտ խորին ցաւ պիտի պատճառէ իւր մահն․

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԱԶԴ

Այս աւուր Թուրք լրագրաց մէջ հրատարակեալ պաշտօնական ազդ մը կը ծանուցանէ թէ ամեն անոնք որք Ռումանիա պիտի ուղեւորին պարտին փոխանակ պարզ անցագրոյ օտար երկիրներ ուղեւորելու յատուկ անցագիրըն ստանալ և մայրաքաղաքիս ռումանական հիւպատոսարանին վիզէ ընել տալ զայն․

Երէկ մայրաքաղաքս ժամանեցին Մեծ-Եպարքոս Բարձր․ Քեամիլ փաշայի որդին Շէվքէթ պէյ՝ Վառնայի ճամբով Փարիզէն, ռուսական դեսպանատան թարգմաններէն Պ․ Նիքօլա Էրիօզոֆ եւ հիւպատոսարանի դատարանին անդամներէն Պ․ Անթուան Թէլիթորովիչ Թելեսարօֆ Օտէսայէն․

—Բարիզ հրատարակեալ Սիէքլ լրագրոյն ի Թուրքիա մուտքն արգիլուեցաւ․

—Ցունաց Ազգ․ Պատրիարքն որ նախընթաց օր Մաքրիքէօյէն Ֆէների Պատրիարքարանն իջած էր անտի Հէյպէլի կղզին երթալու համար, բժշկաց խորհրդով պարտաւորեցաւ Մաքրիքէօյ վերադառնալ․

—Կը յիշուի թէ Պարսկաստանի հետ թղթակցող անձինք ասկից առաջ գանգատ յայտնած էին թէ Թուրքիոյ եւ Պարսկաստանի միջեւ թղթատարական հաղորդակցութիւնք Պայազիտի ճամբով կատարուելէ դադրած էին․ Արդ, կը ծանուցուի թէ այդ ընդհատման արիթ տուող միջադէպը փակուած է օսմանեան թղթատարական վարչութեան հաշտարար տրամադրութեանց շնորհիւ․ Հետեւաբար առժամապէս ընդհատեալ այդ հաղորդակցութիւնք վերահաստատուած են մի քանի օրէ ի վեր և հասարակութիւնք կարող է իւր նամակներն այդ սպառ ճամբով ղրկել յետ այսորիկ․

—Թէփէ Պաշիի կողմը նոր շէնքի մը կառուցման աշխատող գործաւորք աւերակ գետին մը փորելու վրայ էին, երբ աւելի օրը հողին տակէն կարաս մը գտան եւ կարծելով թէ ոսկւով լի էր այն, ինչպէս լսած էին առասպելներու մէջ, չորսն հաւաքուեցան եւ պատրաստուեցան աւարը բաժնել մէջերնին․ Կարասն հանդիսաւոր կերպիւ բացուելով ձեռամբ բըղբը պաշիին, մեծ եղաւ խեղճ գործաւորաց ապշութիւնն ու զարմանքը, երբ իրենց երազած ոսկիներուն տեղ գտան․․․ մեռելի գանկեր․

—Էրզրումէն կը գրեն թէ ամսոյս 12ին սաստիկ անձրեւ և կարկուտ տեղալով մեծ վնասներ պատճառեր է, Անձրեւէն յառաջ եկած հեղեղն ծովը քշեր տարեր է Քառուտօղի և ծովեզերին վրայ գտնուած հայաբնակ գիւղէն 16 տուն կարասեօք և արմտեօք, երեքհարիւրէ աւելի այծ, քարահանքի գործիներ և 23 ի չափ տանց գետնայարկը գտնուած կարասիներն ու արմտիք․ Այդ քսան հինգ տուներ հիմնայատակ կործաներ են և միոյն մէջ տասն հինգ տարեկան աղջիկ մը խեղդուեր է․ Այլ եւ այլ կողմեր շէնքեր, այգիներ պարտէզներ մեծ վնասներ կրեր եւ բազմաթիւ անասուններ խեղդուեր են․

ՕՍՄ․ ՀԱՆՐ․ ՊԱՐՏՈՒՑ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Օսմ․ Հանրային Պարտուց վարչութիւնը կը ծանուցանէ հասարակութեան թէ յառաջիկայ 1|13 սեպտեմբերէն սկսեալ կէս առ հարիւր (½ %) տոկոս մը պիտի վճարուի Օսմ․ Հանր․ Պարտուց Վարչութեան արձանագրեալ արժէթղթոց թիւ 13 և Միացեալ արժէթղթոց թիւ 10 կտրոններուն վրայ․

Կ․ Պոլիս, 29 օգոստոս 1888 1416

ՕԳՏԱԿԱՐ ԽՐԱՏ ՄԸ

Թաւիշը, որ գործածութեամբ անխուսափելի շփումէն իւր փայլն և պայծառութիւնը կը կորսնցնէ, մաքրելու եւ նոր փայլ մը տալու համար, պէտք է հակառակ կողմէն թրջել եւ յետոյ տաք արդուկով մը թելերուն կողմի երեսին վրայէն անցնիլ, սակայն առանց կերպասին դպչելու․

Տաքութենէն ջուրը կը շոգիանայ եւ շոգին հիւսուածոց մէջէն անցնելով խաւնակ եւ ամքած թելերը կը շտկէ․

Սոյն գործողութենէ վերջը, բաւ է թաւիշը բացօթեայ տեղ մը չորցնել․

ՔԻՄԻԱԳԷՐՆ

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

ԱԺԱՆՍ ՀԱՎԱՍ

Բարիզ, 29 օգոստոս

Նախարարապետ Պ․ Ֆլոքէ մեկնեցաւ ի Դուլոն, ներկայ գտնուելու համար նաւային մարզանաց․

Բեդրբուրկ, 29 օգոստոս

Ընդհանուր կարծիքն այն է թէ Ֆրիտրիխսրուհէի տեսակցութիւնը պիտի բարւոքէ ընդհանուր կացութիւնը․

Բարիզ, 30 օգոստոս

Հաստատուեցաւ որ գերմանական դեսպանատան դէմ գործուած ոճրին (*) հեղինակը խենդ է․ Դէպքը կարեւորութենէ զուրկ է․

Գերման լրտես մը ձերբակալուեցաւ ի Նիս այն պահուն ուր թղթատան կը յանձնէր ծաղկաեց տուփ մը յորում պահուած էր Լըպէլի հրացանի փամփուշտ մը․

(*) Այս ոճրին առաջին մանրամասնութիւնները տուող հեռագիրն հաղորդուած չէ Գործակալութեանս․ (Ծ․ Գ․)

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտոն, 30 Օգոստոս ժամ 5 վայր․ 15 երեկոյ

Անգլ․ քոնսօլիտէ	99 3/16
Օսմ․ » Սէրի Դ․ բացուեցաւ	14 13/16
» » » գոցուեցաւ	14 13/16
» » » Ա․	24 1/4
» » » Բ․	15
» » » Գ․	14 5/8
Օսմ․ 1871	86 3/4
Փոխառութիւն 1877	97 1/4
Պանք Օսմ․	10 7/8
Ռուսական փոխառ․ 1873	98
Եգիպտական միացեալ (Իւնիֆիէ)	85
» առանձ․ (Բրիվիլէժիէ)	102 5/8
Տայրա Սանիէ	80
Դօմէնիալ (փոխառ․ Ռօչիլտ)	101 3/4
Հանգստեան պարտաթուղթ 4 %	— —
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ	25 574

Վիեննա, 30 Օգոստոս ժամ 4 երեկոյ

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	123 35
Օսմանեան երկաթուղի	20

Բարիզ, 30 Օգոստոս ժամ 3 վայր․ 45 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 4 ½ %	105 50
» » 3 %	83 95
Օսմանեան քոնսօլիտէ Սէրի Դ․ բացուեցաւ	15
» » » գոցուեցաւ	15
» » » Բ․	— —
» » » Գ․	— —
Օսմանեան երկաթուղի	41 50
» Իճժիի բաժնեթուղթք	506 25
Պանք Օսմ․	527 50

Գրեալի Լիրան	605	
» Ֆրանքէ	1355	
Բաժնեթուղթ Լիրայի	1280	
Ոսկեգի Չքանցք	2202	50
Վէռսական 5 % 1877 ի	102	
Իտալական Ռանթ	97	02 1/2
Օսմանեան (արտաքին)	74	
Եգիպտական միացեալ	431	25
Բրիտանեան Թուրք	420	
Հելլենական 5 %	381	25
Զեք Լոնտրայի վրայ	25	39

ԽՈՐԷՆԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ ԳԱՀԻՐԷԻ

ԳԱՀԻՐԷ, 11 օգոս.

Տեղւոյս Խորէնեան երկսեռ վարժարանի այս տարուոյ յուլիս 10/22 ին տեղի ունեցած պարգեւաբաշխութեան հանդէսը նկարագրող յօդուածոյս մէջ, որ հրատարակուած է Արեւելքի 1375 թուով, վրիպակաւ նշանակեալ չը լինելով տարեկան հարցաքննութեանց արդեանց վիճակն, կը փութամ յայտ առնել թէ նոյն յօդուածով ծանուցեալ յառաջդիմութեան արգելառիթ պարագաներու գոյութեամբն հանդերձ՝ շնորհիւ եռանդուն ջանից Մեծ. Տնօրէնին եւ իւր պաշտօնակցաց, նոյն հարցաքննութեանց արդիւնքն գոհացուցիչ եղած է ըստ վկայութեան ձեռնհաս քննչաց, Ցաւալապէս նշանակութեան արժանի է օրիորդաց Ա. կարգի հայերէնի եւ կրօնի դասերուն համար արձանագրեալ վկայութիւնն թէ «ուսանողուհեաց պատասխաններն յուսացուածէն շատ աւելի լաւ էին,» նոյնպէս ձեռագործներու համար «թէ՛ ուսուցչուհւոյն (Օր. Է. Պասմաճեանի) եւ թէ՛ ուսանողին մեծ պատիւ կը բերին»

Հարկ է յաւել թէ յերկուց ամաց հետէ վարժարանն ունեցած է բարւոք եւ կանոնաւոր ուղղութիւն եւ այս պատճառաւ աշակերտաց թիւը կրկնապատկուած է.

Փ. Հ.

ԵՐԵՒՈՅԹՆԵՐ

ՌՈՒՍԱՀԱՅՈՑ ԳՐԱԿԱՆ-ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ԱՇԽԱՐՀԷՆ

Բ.

ԲԱԹՈՒՄ, 10 օգոստ.

Ռուսահայ կամ ճշդագոյնը Կովկասեան հայ մամուլ ասելով պէտք է իմանալ գլխաւորաբար Մշակն եւ Արձագանքը. Այս երկուքի շուրջն են հաւաքուած գրեթէ բոլոր ընտիր հին եւ նոր գրական ոյժերը. (կայ նաեւ Աղբիւր ամսագիրն, որ նոյնպէս քանի մը հմուտ աշխատակիցներ ունի). Կովկասոյ հասարակային, մտաւոր եւ տնտեսական կենաց երեւոյթք եւ առօրեայ զանազան կարգի խնդիրներն Մշակի եւ Արձագանքի էջերու մէջ կը պարզուին, թէպէտ առաջինն աւելի նիւթ կուտայ քան թէ երկրորդը.

Արդ՝ Ռուսահայոց պարբերական մամուլի այս առաջնորդներն ուժգնաբար կը վիճաբանին եւ . . . կը կռուին. Վիճաբանութեան սկսաւ Մշակը, իսկ կռուի ձայն տուաւ Արձագանք. Խնդիրն ի սկզբան անձուկ շրջանակ ունէր. Հասարակական եկեղեցական մի հարցի այս կամ այն կերպ մեկնելուն մէջ կը կայանար. Երկու հակառակորդ կողմերը իրարմէ տարբեր կերպով նկատողութեան կ'առնէին եւ կը մեկնէին երբ՝ կամ գէթ ըստ երեւոյթին այնպէս ցոյց կուտային. Սկզբունքի խնդիր մ'էր յուզուածը, եւ իւրաքանչիւր ոք ուշադրութեամբ կը հետեւէր, անհամբեր դիտելով գործի պարզաբանութիւնը. Հետաքրքրական էր տեսնել թէ ինչպէս ընթերցողներն եռանդագին կը կշռէին երկու կողման պատճառաբանութեանց ոյժն ու արժէքը. Մեծամասնութիւնը, մանաւանդ երիտասարդութիւնը եւ այն ալ Տփղիսի, որուն անընդմիջապէս վերաբերութիւն ունէր խնդիրը, ինքզինք Մշակի կողմն յայտնեց՝ հնարելով, որ Արձագանքի դիտած եղրակացութիւնը՝ կանխաւ հաւանութիւն գտած կ'երեւար այն շրջանէն, ուստի կախեալ էր խնդրոյն վերջնական լուծումը. Այս կերպ տեսութիւն կը ծնանի մեր մէջ բնականաբար, երբ ինկատի առնունք խնդրոյ հետեւանաց արտաքին երեւոյթի հետ զանազան ներքին կապերն, որոնք յաջողեցան մօտական զաւազանաւ Տփղիսէն Էջմիածին փոխադրել տալ, պարզենք խնդիրը, Տփղիսի հարուստ Բաժինեց եկեղեցւոյ երեցփոխան Աքիմեանցի մատեանները, հակառակ Թեմական հոգեւոր կառավարութեան (կոնսիստորիա, consistoire) եւ իր կողմէ հաշուետես նշանակուած յանձնաժողովի գիտութեանն եւ կամքին. Շատ եւ բազմազան դատողութիւններ տարածուեցան այս առթիւ ժողովրդեան մէջ, կը լսէինք երբ թէ Պ. Հաքիմեան կամ Աքիմեան (վերջինս ըստ Ռուսաց) (*) իբրաց ելքն երին անյաջող նկատելով յառուկ խնդրանօք դիմեր է — հոգին է եւ բարեկամաց ու գաղափարակիցներուն շնորհիւ յաջողեր է իւր մատեաններն ուղել տալ Էջմիածին. Իսկ Արձագանքի առ Հաքիմեան ցոյց տուած պաշտպանութիւնը կը մեկնին տարբեր խնդրով. Սոքա բնականաբար այնպիսի երրորդ-

(*) Ռուսաց լեզուն հ (h) տառը չունի, ուստի այդ հնչումը կրող օտար գրերը կը փոխանակէ մերթ գով (g) ինչպէս Արդաhան կը գրէ Արդագան (Ardagan) եւ մերթ բոլորովին զանց կ'առնէ, ինչպէս Աքիմեան անուան մէջ փոխանակ Հաքիմեանի.

թիւններ են, որոնց հերքումն շատ աւելի շուտ եւ դիւրին կերպով երեւան կ'ելնէ քան հաստատութիւնն. ուստի հիմնուել գոյգ վրայ եւ դատել իրականութիւնը՝ մեզ համար դժուար է. Բայց այնքան դժուար չէ անգամ մի եւս ճշդել սա հանգամանքը թէ Մշակ «Նշխարք» կը պաշտպանէ, իսկ Արձագանք եւ իր շրջանը՝ «Ընդհանուրն». Թէ Արձագանք իրաք այս վերջին տեսակէտով կը պարապի՝ այս անկից ալ կարելի է հաստատել թէ խնդրոյ վիճաբանութեան շարունակութեան մէջ նա յանկարծ թողուց հարցն ու սկսաւ յարձակիլ Պ. Արծրունւոյ . . . անձնական հանգամանացը վրայ. Ազնուութիւ՞ն է արդեօք լրագրական էջերու մէջ յիշատակել այնպիսի զուտ ընտանեկան պարագաներ, ինչպէս է օրինակի համար Մշակի խմբագիր Պ. Արծրունւոյ՝ իւր եղբօր գերմանական համալսարանի Պրոֆեսոր Պ. Անդրէաս Արծրունւոյ հետ ունեցած անձնական-դրամական յարաբերութիւնը, եւ «ի՞նչ կ'ասէք մեզ Պ. Ցովհաննիսեան (Արձագանքի խմբագիրը)» կը գրէ Պ. Արծրունին, եթէ մենք ալ ակնարկութիւններ անէինք նորա ընտանեկան կացութեան վրայ» որ անշուշտ հաճելի չէր լինէր իրեն, կ'աւելցընէ գործին տեղեկանձը . . . Մեղադրելի է այս կերպ վէճն, այնչափ աւելի, որչափ Ռուսահայոց երկու ամենայայտնի գործիչներու մէջ տեղի կ'ունենայ. Ոգիներն այն աստիճան գրգռուած էին երկու կողմանէ ալ, որ երբ վիճաբանութիւնն աւելի լուրջ խնդրոյ վրայ դարձաւ, նոյն վիրաւորող եւ խիստ ոճը չդադարեցաւ իր իշխանութիւնը ցոյց տալէ. Մանկավարժական հարցի մը վրայ հարեւանցի հակաճառութենէ վերջն՝ երեւան ելաւ շատ կարեւոր խնդիր մ'որ երկու կողմն ալ յոգնեցուց եւ կը յոգնեցնէ դեռ. Մշակ եւ Արձագանք կը վիճեն սա լուրջ կէտի վրայ, թէ մեր արդի գրական (կամ գրականական ըստ Ռուսահայոց) լեզուն ի՞նչ միջոցներով պէտք է եւ կարելի է մշակել.

Մշակ կ'ասէ. «Մեր լեզուն՝ իր արմատական կազմութեամբ հնդեւրոպական լեզուաց գերդաստանին կը վերաբերի. Մեր դասական լեզուն՝ գրաբարը՝ մեծ փոխառութիւններ է արած նոյն գերդաստանի անդամ պարսկերէն՝ հելլեներէն եւ լատիներէնէ եւ այնպէս լրացուցած իր լեզուական յատկութիւնները, հետեւաբար ներկայ ժողովրդական լեզուն, այսինքն աշխարհաբարն ալ իր կազմակերպութեան մէջ պիտի հետեւի իր ցեղակից լեզուաց ժամանակակից յաջորդներուն, — կենդանի հնդեւրոպական լեզուաց գլխաւոր ներկայացուցիչներուն—որք են գերմաներէն, գաղղիերէն եւ ռուսերէն. Աշխարհաբարն այս վերջիններէն պիտի ընդունի բառ, ոճ եւ ասութիւն, երբ կը պակսին իրեն սոքա. Աշխարհաբարի հիմը նախ ժողովրդական գաւառական բարբառն է եւ ապա իրեն «ազգակից կենդանի լեզուն». Այնտեղ, ուր այժմեան գաւառական բարբառն անզօր է նոր, ժամանակակից մտքերու բացատրութիւն տալ, հարկ է դիմել նոր, եւրոպական լեզուաց օգնութեան եւ ոչ թէ հին լեզուին, գրաբարի. Գրաբարը Աշխարհաբարի մշակութեան խնդրոյն մէջ հարկաւոր է միայն բարդութիւններ կազմելու համար. Եզրակացութիւն՝—որ արդի հայերէնի ժամանակակից, ցեղակից այսինքն եւրոպական գլխաւոր լեզուաց հմուտ չէ, թէեւ շատ ընտիր գրաբար գիտնայ, կենդանի հայ լեզու չկրնար մշակել եւ կանոնաւորել.» Այստեղ որոշ կը տեսնուի, որ Պ. Արծրունի կը ցանկայ այնպիսի հայերէն ունենալ, որ բառերով միայն հայ լինի. չունենայ ազգային յատկութիւն, ինքնուրոյն ձեւ, այլ եւրոպական լեզուի կերպ ու կազմութիւնն առնու. Օտարոտի գրութիւն, բայց վերջապէս «ասութիւն» (assertion), որ ունի իւր որոշ նկարագիրն եւ զոր ոչ ոք իրաւունք ունի աներգել իրրեւ անհիմն.

Արձագանք կը պատասխանէ, «Հայերէնը մշակել կարողանալու համար, պէտք է հայ լեզուով սնած լինել, հայերէն մտածել, հայերէն զգալ եւ գրաբարի հմտութիւն ունենալ. Իսկ եւրոպական լեզուներ գիտնալն ոչ աւելորդ է եւ ոչ ալ անհրաժեշտ. Այս կերպով՝ Րաֆֆի, Պռօշեանց եւ Աղայեանց վիպասաններն, որոնք բացի դասական եւ ժողովրդական հայերէնէ (եւ ռուսերէնէ) ուրիշ լեզու չգիտէին եւ չգիտեն, շատ լաւ կարող են հայերէնը զարգացնելու եւ կանոնաւորելու աշխատել, իսկ Պ. Արծրունի, որ գրաբարին հմուտ չէ, բայց շատ լաւ գիտէ գերմաներէն, գաղղիերէն եւ ռուսերէն լեզուները, անկարող է նոյնին, թէեւ ներկայ, ժողովրդական գրաւոր հայերէնին ալ բաշ ծանօթ է.»

Ահա համառօտիւ երկու կողմանց տեսութիւնքը. Բանասէր ընթերցողաց կը թողունք դատել թէ ո՞ր կողմն իրաւացի է, մեզ թոյլ տալով միայն հետեւեալ բացատրութիւնը տալ Ռուսահայ գրական աշխարհէն կարեւոր երեւոյթի մը վրայ, զոր՝ լաւագոյն պարզելու մտօք, մենք ընդհանուր հայեացքով կը նկատենք.

Հայկական գրականութիւնն իր զարգացման արդի շրջանին մէջ ուշադիր հետեւողին երբեք տարբեր դիրք մէջ կը ներկայանայ, կամ ճշդագոյնը խօսելով, իրենք գրականութեան ներկայացուցիչներն երեք տարբեր սկզբունքով զմեզ կը դիմաւորեն, այսինքն պահպանողական, չափաւոր հանրապետական, եւ արմատական կամ ռամկավարական. Ն'աճապարենք պարզել, որպէս զի մեր ընթերցողները բառերու գործածութեան գեղծման մէջ չմեղադրեն զմեզ.

Ա. Այն գրագէտներն, որոնք համակուած են եւ կը սնուին անցելոյն գաղափարներովը, հեռու ժամանակակից ժողովրդական սկզբունքէն, այդպիսիները չափազանց յարգանք կը տածեն մեր գրաբար լեզուի վրայ եւ ամէն գաւառական բարբառ, թէեւ նա արդէն գրաւորի ձեւ զգեցած լինի, — կը մնայ նոցա համար միշտ «ռամիկ» լեզու, խորթ եւ խոտելի. սոքա այնպէս կը համարին եւ կը քարոզեն թէ «Հայը մէկ լեզու միայն ունի, այն է «գրաբար» զոր պէտք է տարածել ի սփիւռս ժողովրդեան.» այս համոզման տէրերը, որոնք հետզհետէ կը նուազին, մենք կ'անուանենք «պահպանողական»—որ է ասել «հնաբանեան».

Բ. Չափաւոր (modéré) հանրապետական կամ «աշխարհաբարեան» կը կոչենք այն ընտուար մեծամասնութիւնն գրագիտաց, որոնք կը դաւանին թէ գրաբարն շատոնց անցած է մեռեալ լեզուաց կարգը, նա մեզ համար այն նշանակութիւնն ունի, ինչ որ լատիներէնն Իտալացւոց, կամ հելլեներէնն Յունաց համար. Մեր խօսող լեզուն արդի հայերէնն է —այսինքն աշխարհաբարը, բայց որովհետեւ այս վերջինը դեռ այնքան կանոնաւորած չէ, որ իբրեւ հաստատուն գրաւոր լեզու կարենայ ինքնուրոյն եւ անկախ կերպով վարիլ եւ կարօտ չմնայ օտար օգնութեան իր բացատրութեանց լրութեան համար, ուստի հին հայերէնը՝ — գրաբարը պէտք է առաջնորդութիւն անէ աշխարհաբարին, որ պիտի օգտի անոր եւ պիտի մշակուի նորա միջոցաւ. Աշխարհաբարի զարգացման համար հարկաւոր է ուսումնասիրել ո՛չ թէ միայն հայ գաւառականներն այլ եւ դասական լեզուն, որպէս զի այս վերջինի մէջ պահուած բառ, ոճ եւ ասութիւնքն ըստ տեղւոյն եւ պատշաճութեանն փոխադրուին, մտցուին հայերէնի մէջ, փոխանակ այն օտարոտի նորութեանց, որոնք շատ անգամ հակազգային բնաւորութիւն ունին. Աշխարհաբարեանք կը ջանան հայերէնին հայ, ինքնուրոյն, ազգային լեզուի հաստատուն կազմակերպեալ ձեւ տալ. Այս երկու կարգն ալ բաւականաչափ ծանօթ են ընթերցող հասարակութեան, ուստի փոքր ինչ երկար կը խօսինք հետեւեալ կարգին վրայ.

Գ. Արմատական (radical) կամ ռամկավարական (démocratique) կուսակցութեան կը վերաբերին այն գրագէտներն, որոնք գրաբարի տիրապետութեան եւ նորոգութեան մտքէն բացէ ի բաց կը հեռանան եւ աւելի պարզութիւն եւ ժողովրդականութիւն կը պահանջեն աշխարհաբարին համար. Արմատականաց ծրագրոյն համեմատ կենդանին՝ պէտք է կենդանւոյն հետ կցել. արդէն կը զարգանայ ժամանակակից ձեւոց տակ. Լեզուն՝ նոյն իսկ գրաւորն այնպէս հարկ է կերպաւորել որ հասկանալի լինի ժողովրդեան հասարակ դասակարգին ալ, նա պէտք է ռամկանայ գրական ձեւին ներքեւ եւ գիտնոց սեպհականութիւն լինելէ դադարի. Արմատականութիւնը ցայս վայր կատարելապէս համաձայն է չափաւորականութեան հետ, բայց կը չեղի անտեղ երբ կը քարոզէ, այս վերջինին գրեթէ հակառակ, թէ հարկ է լեզուին ժողովրդական, ռամկական ոգի տալ եւ համակերպել ու զուգակցել զայն ցեղակից կենդանի լեզուաց հետ. Արմատականներն այս խնդրոյ մէջ «կոսմոպոլիտ» (cosmopolite) հայեացք ունին եւ առ այս կ'ուղղեն իրենց բոլոր ճիգն ու աշխատութիւնն. Այսպիսեաց համար, որ եւ է ասութեան մէջ աւելի կ'արժէ իմաստի ճշդութիւնը քան բառի եւ ոճի ռամկութիւնն ու ազնուութիւնը. Նոցա գրուածոց մէջ ոչ այնչափ բառի կամ դարձուածի հայերէն լինելն կամ չլինելն դեր կը խաղայ, որչափ բացատրել ուզուած մտքի հարազատութիւնն, այսինքն ուղիղ արտայայտութիւնը, եւ այս այնքան առաւել, որքան այն ո՛չ-հայերէն բառն ընդհանուր քաղաքացիութեան իրաւունք ունենայ օտար լեզուաց մէջ. Զոհել իմաստի ուղղութիւնն՝ բացատրութեան ճշդութիւնն՝ անպատճառ հայ բառ գործածելու կամ խրթին ասութիւններ գործածելու եռանդին կամ ըստ տիպման՝ բանաւոր չհամարուիր. Օրինակի համար, գաղղիական système բառը փոխանակ դրութիւն, յօրինուածութիւն . . . բառերով բացատրելու, լաւագոյն կը նկատուի ուղղակի «սիստեմ» գործածել եւ այլն. Բայց այս կէտի նկատմամբ չափաւորութիւն կը պակսի երբեմն արմատականաց, ուստի երբ փոխանակ բնական, արդարացի ներկայանալու, օտարամոլի դէմքով երեւան կ'ելնէ շատ անգամ.

Ահա մեր տեսակէտով երեք զանազան երեւոյթներն հայոց գրականութեան արդի վիճակին.

Ռուսահայ գրագէտներն գրեթէ առանց բացառութեան վերջին երկու կարգաց կը վերաբերին, ուր որ Տաճկահայք առաւելապէս երկու առաջին կարգերուն անունը կուտան. Տաճկահայ գրագէտներն այժմ մեծաւ մասամբ միջին ընթացքը կը բռնեն, երկրորդ կարգին կը հետեւին, սեղմելով «գրաբարեաններն վանաց յարկերու եւ «Ակադեմեան դպրութեան ճաշակի» ներքեւ, այնտեղ, ուր խորհրդաւոր եւ ճոխ անցեալի մարմնով վեհ մնացեալութիւն մի միայն կը տիրէ. Իսկ Ռուսահայք՝ խորհրդական, իդէալական գրութեանց առ հասարակ մեծ ասպարէզ չեն տար. տեսականը՝ գրականին եւ իրականին քով շատ աննշան տեղւոյ կը կազմէ իրենց համար, ուստի այստեղ միայն «չափաւոր աշխարհաբարեան» եւ «արմատական» կ'իշխեն. Սակայն հարկ կը համարինք բացատրել, որ թէեւ երկու կողման քով ալ այս դասերու զանազանութիւնը գոյութիւն ունի, բայց չէ կարելի ասել որ արեւմտեան եւ արեւելեան չափաւորք կամ արմատականք միմեանց նոյն աստիճանի գաղափարակից են. օրինակի համար, երբ Տաճկահայոց «չափաւոր»ները աշխարհաբարը գրաբարի հետ կապող գծի մ'իջ.բը կազմեն, արեւելեանք այսինքն Ռուսահայք նոյնին ծայրը կամ հեռաւորագոյն կէտը կը ձեւացնեն, եւ այս՝ գիտակցաբար կը կատարուի երկու կողմէն ալ.

Կարգերն ու դերերն այսպէս բացատրելէն վերջը հմուտ ընթերցողը չդժուարանար անշուշտ ըմբռնել թէ Ռուսահայ գրագիտաց մէջ որոնք են «արմատական» եւ որոնք «չափաւոր». Եթէ խնդիրն առ այժմ միայն լրագրութեան սահմանին մէջ փակենք (ինչպէս որ առնուած ենք անել), այն ատեն երեւան կուգան երկու ծանօթ դիւցազներ՝ Մշակ եւ Արձագանք. Սա պաշտպան կը կանգնի չափաւորաց իսկ նա հիմնադիր կը հանդիսանայ եւ ոյժ կուտայ արմատական կուսակցութեան. Մշակ ասելով, մենք պէտք ենք հասկանալ իսկապէս Արծրունի, բայց Պ. Ցովհաննիսեան նոյն գործոն դերը չունի Արձագանքի մէջ, մէջ. Այսչափով կը շատանանք առ այժմ այս խնդրի մասին. Մի լաւ խորհուրդ սակայն աւելորդ չենք համարիր տալ մեր Ռուսահայ «եղբայրակիցներուն», ինչ որ իրենք խորհուրդ կուտան Տաճկահայ մամլոյն եւ ուսեալ դասակարգին՝ նոյնը չմոռնան անձամբ կատարել . . .

Կ. ՏԻՐԵԱՆ

ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒՆ

ՄԵՐ ՎԱՐԺԱՐԱՆԱՑ ՄԷՋ

Ֆրանսերէն լեզուն, մեր վարժարանաց մէջ, հետզհետէ կ'առնայ առաջնակարգ կարեւորութիւն մը, իբր ամենէն օգտակար լեզուն վաճառականութեան եւ գրականութեան. Ուստի, գովելի է որ զայն լաւագոյնս ուսուցանելու համար օր ըստ օրէ կը հրատարակուին լաւագոյն դասագրքեր. Աչքէ անցուցած լինելով այդ դասագրոց մեծ մասը լոկ իբր հետաքրքիր, մասնաւորապէս ուշադրութիւնս գրաւած է նորատիպ մատեան մը, Ցովհաննէս էֆ. Հինդլեանի ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՆՈՐ ԵՂԱՆԱԿ ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ ՇԱՐԱԴՐՈՒԹԵԱՆ գործն, երկու տարիներու բաժնուած. Երիտասարդ արժանաւոր ուսուցչին սոյն նոր երկն իրօք նոր երեւոյթ մ'է մեր դասական մատենագրութեան մէջ, եւ արդարութեան պարտք կը համարիմ քանի մը տող նուիրել նմա, իբր հրապարակային հաւաստիք մը համեստ արժանեաց.

Գործը, պատրաստուած բոլորովին նոր մեթոտով մը, բաժնուած է երկու տարիներու. Ա. Տարին կը պարունակէ ֆրանս. քերականութեան ուղիղ մասերն, կանոններն կոկիկ եւ դիւրըմբռնելի ոճով բացատրուած, ամեն տեսակ աւելորդաբանութիւնք մէկ կողմ ձգուած, եւ բոլոր այդ կանոններուն միացուած՝ առ ի կիրառութիւն՝ կարճ պարբերութենէ բաղկացեալ գործնական հրահանգներ. Հեղինակն համոզուած ըլլալով թէ ուսանողք՝ հայէ ի գաղղ. թարգմանութեանց մէջ՝ ամենէն աւելի բայերու մասին դժուարութիւններ կը կրեն, ուզած է կարելի եղածին չափ երկար վարժութիւն մը տալ նոցա գործածութեանց մասին, ուստի եւ Ա. դասէն արդէն Avoir բայով սկսած է, եւ այսպէս շարունակած է մինչեւ ԼԹ. դասն, ամէն մէկ դասի մէջ՝ բային հետ ի միասին աւանդելով հետզհետէ բոլոր այն կանոններն՝ որք կարեւոր են պարզ գրուածներ ի ֆրանսերէն անսխալ թարգմանելու համար. Ա. դասն բայով սկսող այս նոր քերականութիւնը գուցէ անհեթեթ թուի ոմանց. բայց անհեթեթութեան այդ առաջին գաղափարը չուտով կ'անհետի, երբ մտածուի՝ Ա. թէ հայ է ի գաղղ. թարգմանութեանց սկսող աշակերտն արդէն պարտի ուսած ըլլալ իւր մայրենի լեզուի քերականութեան գէթ ուղիղ մասերն, եւ Բ. թէ սոյն գործը զուտ տեսական քերականութիւն մը չէ, այլ «Գործնական» առաւել «Տեսական քան գործնական», քերականութիւն՝ որ չոր ու ցամաք կանոններ ուսուցանելու սահմանեալ չէ, ուսանողին միտքը կանոններու հոծ թուով մը ծանրաբեռնելու միայն յատուկ, այլ քերականութիւն՝ որ ճիշդ կերպով կանոնները կ'ուսուցանէ Ֆրանսերէն գրել ուսուցանելու համար, եւ ա՛յս իսկ է մին մեծագոյն առաւելութեանց սոյն նոր երկասիրութեան.

Գալով Բ. Տարւոյն, հոս ալ ոչ եւ է խնամք խնայուած չէ. կարծես հեղինակն աշակերտ ըրած է ինքզինքն եւ կանխատեսած բոլոր այն դժուարութիւններ զորս հարթել անհրաժեշտ է ուսանողին յառաջդիմութեան համար. եւ այս իրաւ է, որովհետեւ ինչպէս ինքն իսկ ըսած է յառաջաբանին մէջ, այդ գործը սպառ ուղիղ յանձնելէ առաջ, դասախօսած է իւր աշակերտաց, եւ ըրած է զայն այնպէս՝ ինչպէս որ պէտք է լինի, ամենադրեալ օգտակար ըլլալու համար ուսանողին. Բ. Տարւոյն մէջ ամփոփուած են համաձայնութեան կանոնները, խիտ մը մասնաւոր դիտողութիւնք ու ոճեր, մինչ նոյն մեկին, ուղղակի եւ դիւրըմբռնելի ոճով. Ասոնց կցած է իւր կողմանէ մասնաւորապէս պատրաստուած կամ ընտրած հրահանգներ, բաղկացեալ բարոյական մանրավէպերէ, ընտանեկան ու վաճառականական նամակներէ, իրագիտական նիւթերէ, եւն, որոց շատերուն մէջ ուսանողն առիթ պիտի ունենայ իւր ուսած կանոնները կամ գիտելիքները գործածելու. բայց նոցա անմիջական կիրառութիւնը կրթութեանց մէջ է, որք հրահանգէն անմիջապէս վերջը կուգան, եւ որք նախադասութիւններ են մասնաւորապէս պատրաստուած իւրաքանչիւր դասի կանոններուն կամ գիտելեաց վրայ. այդ կրթութեանց մէջ կը գտնուին նաեւ հրահանգին մէջ գտնուող բոլոր այն բառերը կամ ասութիւններն՝ որք դեռ ուսանողին անծանօթ ըլլալով՝ իրենց Ֆրանսերէն թարգմանութիւնը քովերնին գրուած է, որպէս զի կրկնութիւնը լաւագոյնս տպաւորէ զայնս ուսանողին մտաց մէջ. Հայ ու հրահանգաց կամ կրթութեանց մէջ գտնուող փոքրի՛կ փոքրիկ թուանշաններն, ով գիտէ ի՞նչ ուրախութիւն զգայ ուսանողն երբ առաջին անգամ ըլլալով զայնս տեսաւ, ինքն որ այնքա՛ն կը չուարէր երբեմն թէ ո՛ր կողմէն, ո՛ր բառէն սկսի թարգմանել ի ֆրանսերէն իւր լեզուի շրջուն նախադասութիւններն: Հասյա գործոյն կցուած բառգրքուկին մէջ գրուած բայերուն կամ ածականներուն քով խոշոր գրերով նշանակեալ այն նախդիրներն զոր հարկ է դնել իրենց աներեւոյթ կամ գոյական խնդիրէն առաջ. Առաւելութիւններ՝ որք ա՛յնքան անհրաժեշտ՝ կը պակսին սակայն իւր տեսակէն նըզոյ ուրիշ դասագրոց մէջ, թողունք թէ ուրիշ շատ տեսակէտերով վեր է այդ դասագիրքն իւր տեսակէն եղողներէն. Եւ այս ամենուն միացուր գնոյ աժանութիւնն ՀԻՆԳ ղրուշ միայն, իւրաքանչիւր հատոր. սուսգիր, չահչդիտութեան համար չէ որ Ց. Հինդլեան էֆ. յօրինած է սոյն դասագիրքն. Ինչպէս ամեն բանի, դասագրոց մէջ այ «ինայողական» կայ, եւ այս տեսակէտով կը համարձակիմ ըսել թէ Հիմ. Նոր Եղանակ Ֆրանս. Շարադր. առաջինն կրնայ հանդիսանալ. Սոսկ սոյն նոր երկասիրութիւնն մի քանի դասագրոց միաւորութիւնն է. «Քերականութիւն» է նա, ինչպէս նաեւ հրահանգաց դասագիրք եւ «Բառարան». Միակ դիտողութիւնը զոր կարելի է ընել՝ գէթ իմ մասիս՝ սա է թէ Ա. տարւոյ մէջ գրուած հրահանգները բաւական չեն. կրնային քիչ մ'աւելի բազմաթիւ ըլլալ, քանի որ գեռավարժ ուսանողք մանաւանդ կրկնութեամբ է որ պիտի սովրին. բայց այս պակասը խիստ անկշան է այնքան առաւելութեանց քով. Վերջացնելու համար ըսեմ թէ՝ առանց դասատու ըլլալու վստահ եմ թէ Հիմ. Նոր Եղանակ ֆրանս. շարադր. Ա. եւ Բ. Տարիներով աշակերտը կարող է սուղ ժամանակի մէջ ուսանիլ Ֆրանսերէն քերականութիւնն եւ հայէ ի Ֆրանսերէն թարգմանել, կամ որ այն է ասել, Ֆրանսերէն շարադրել, բան մը՝ որ ամենէն դժուարին սակայն կարեւորագոյն մասն է իւրաքանչիւր լեզուաց ուսման մէջ.

ԲԱՆԱՍԷՐ ՄԸ

ԱՐՏԱՔՈՅ ԿԱՐԻՔԻ ՇԲԵՂ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄՆ

Ցիւֆլիսթար

Ցառաջիկայ շաբաթ գիշեր, 20 օգոստ. ժամն 3ին, Սկիւտար Պաղլար Պաշի Օսմանեան թատրոնին մէջ արտաքոյ կարգի շքեղ եւ փառաւոր ներկայացում մը պիտի տրուի ի նպաստ Ուսումն. ընկերութեան Խիզանու.

Ներկայացուելիք խաղն է ՑՈՎՍԷ ԵԶՆԲԱՊԱՀ բարոյալից թատերգութիւն 5 արարուած, եւ Բոլէնկոնի անկոտոնները, երգախառն կատակերգութիւն մէկ արարուած.

Կարգադիր մասնախումբս ամեն կանխող միջոցներ ձեռք առած է սոյն ներկայացման շքեղութեան եւ ազնիւ հանդիսականաց հանգստութեան համար եւ կը փութայ ապահովապէս յայտարարել թէ ամեն անոնք որք նոյն գիշեր ներկայ պիտի գտնուին սոյն բարենպատակ ներկայացման, գոհունակութեան զգացմամբ պիտի մեկնին անկէ. ուստի մասնախումբս քաջայոյս է թէ ուսումնասէր եւ կրթասէր հասարակութիւնն պիտի հաճի իւր ներկայութեամբ պատուել սոյն թատերական հանդէսն եւ այսու քաջալերել մեզուսեան ընկերութիւն մը, որ առաւել քան մետասան տարիներ սատանձնած լինելով Խիզան գաւառի քրդախօս հայ մանկտեաց դաստիարակութեան հոգը՝ նպատակ ունի զանոնք Օսմանեան Տէրութեան եւ Հայ Ազգին օգտակար անդամներ պատրաստել.

Մասնախումբս պարտք կը համարի շնորհակալութիւն զգացմամբ ծանուցանել նաեւ թէ ի չուք սոյն թատերական հանդէսին, ընկերութեան անդամներէն մին յանձն առած է ազգասիրաբար նոյն գիշեր թատերասրահը մերթ ընդ մերթ ողողել էլէկտրական լուսով. Եւ հանրածանօթ Պ. Թօնի Կօրրաքի ընտիր խումբն, արարուածս ընդ մէջ պիտի նուագէ տինգերահօչակ Իտալացի, Գերման եւ Ֆրանսացի վարպետաց հեղինակած օբերայի կտորներ.

Թատրոնի կից Չիֆթլիք զբօսարանն յետ աւարտման ներկայացման բաց պիտի լինի մինչ առաւօտ՝ ուր զբօսարանի Տնօրէն Բրիչիքեան Յաքէս էֆէնտիի կողմէ լուսավառութիւնք պիտի լինին եւ Թօնի Կօրրաքի խմբին կողմէ երաժշտութիւնք՝ ի պատիւ հեռաւոր տեղիք եկող հասարակութեան.

Ի դիմաց կարգադիր մասնախմբին

Ատենադպիր Ատենապետ

Վ. ՀԱԶԱՐԱՊԵՏԵԱՆ ԼԵՒՈՆ ՇԱՄՏԱՆՃԵԱՆ

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԱՌԱՋՆՈՐԴ

ԹՈՒԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆ

Ի պէտս մանկանց

ԱՇԽԱՏԱՍԻՐԵԱՑ

ԵՐՈՒԱՆԴ Կ. ԳԱՐԹԱԼԵԱՆ

151 երեսէ բաղկացեալ սոյն ընտիր դասագիրք կը պարունակէ ի սկզբանէ թուաբանութեան ցվերջ տասնորդական կոտորակաց հանդերձ առաւել քան հինգ հարիւր օրինակներով եւ խնդիրներով.

Իւրաքանչիւր կանոն ունի իրեն յարակից բազմաթիւ լուծեալ օրինակներ եւ խնդիրներ մանրամասն բացատրութեամբ. Խնդրոց մեծագոյն մասը կը վերաբերի օսմանեան պետութեան արեւելեան դրացի կառավարութեանց յարաբերական գործոց որպիսի են դրամներու, չափերու, փոխանակութեան եւ այլն.

Կեդրոնատեղին է Պապը Ալի ճատտեսի, Եւրոպական գրատուն, Աղաւել էֆ. Պիպեռճեանի քով.

1988 Գին 3 ղրուշ 2—20

ՇԻՐՔԷԹ ԽԱՅՐԻԷ

Ճիւլիւս հիւմայունը մէյմէնէթ մագրունը հազրէթը Բատիշահինին ճիւլիւսի հէնգիաբներինինէ միւսատիֆ օլան, իշպու չէնը Աղըստոսուն օն տօգուզունճը Ճումա կիւնիւ ախշամը խանի Ճումա իրթէսի կիճէսի Պօղազ իչի սօնանդասընըն սէյր ու թէմաշասընը արզու խանլէր իչուն եաղմուր եաղմամասը հալիւն պէր վէճհ աթի վաբօրլար իճրաի սէֆէր խուէճէկլէրի Շիրքէթ Խայրիէ խարաճիէ թարաֆընտան իլան օլունուր.

Սաաթ 1 տէ 20 Նիւմէրօլու վաբօր Քէօբրիւտէն կիճէ սաաթ 1 տէ հարաքէթլէ Գուզկունճուգ, Պէյլերպէյ, Չէնկէլքէօյ, Արնաւուտքէօյ, Պէպէք, Ռ. Հիսարը իսկէլէլէրինէ ուղրաեարագ Միրկէօն աչըքլարընտա պիր միւտտէթ տրամ իթտիկտէն սօնրա Պէօյիւքտէրէ յէ գատար կիտուպ օրատան սաաթ պէշտէ դըէամ իլէ մէզքիւր իսկէլէլէրէ օղրաեարագ Քէօբրիւէ աւտէթ իտէճէկ.

Սաաթ 1 15 — 27 Նիւմէրօլու Արապա վաբօրը Քէօբրիւտէն սաաթ 1 15 տէ հարաքէթլէ Գասըմփաշա, Պէշիքթաշ, Իսկիւտար իսկէլէլէրինէ օղրաեարագ Միրկէօն աչըգլարընտա քաստար կիտուպ օրատա պիր միւտտէթ արամ իթտիկտէն սօնրա սաաթ 4 30 րաստըելըրինտէ հարաքէթլէ մէզքիւր իսկէլէլէրէ օղրաեարագ Քէօբրիւէ աւտէթ իտէճէկ.

Սաաթ 1 30—21 Նիւմէրօլը վաբօր կիճէ սաաթ պիր պուչուգտա Քէօբրիւտէն գըեամ իլէ Պօղազ իչինին օրթա սուլարընտան աէյր վէ հարաքէթ խուերէք վէ Պէօյիւքտէրէ իսկէլէսինէ օղրաեարագ Մէսարպուրնունա վարըպ օրատա սաաթ պէշէ գատար արամտէն սօնրա Պէօյիւքտէրէ իսկէլէսինէ օղրաեարագ տօղրու Քէօբրիւէ աւտէթ իտէճէկ.

Վաբօր ուճրէթի	Մէվգը ուճրէթ
5	2 ազիմէթ
5	2 աւտէթ

Զօճուգլարտան նըսըֆ ուճրէթ ալընաճագ տըր.

1888 Աղօսթօս 17 1690

ԻԼԱՆ

ՕՐՄԱՆ ՎԷ ՄԷԱՏԻՆ ԻՏԱՐԷՅԻ ՈՒՄՈՒՄԻՅԷՍԻ

Այտըն վիլայէթինտէ Տէնիզլի սանճաղընա թապի Նազիլլի գազասընտա Գարա Սու նահիյէսինտէ պա րու խսաթնամէ սաատէթլու Հաեաֆի փաշա հազրէթլէրի իլէ Իզմիր թուճճարընտան Պըռասալը Էֆթիմ էֆէնտի թարաֆլարընտան պիթթէհարրի գաշիֆ օլունսպ, խարիթասը մուճիբինճէ, չեմալէն Սալըր գաեա տէրէսինտէ Կէօկճէ չայը իլէ պիրլէշտիկի նոգթատան պէտ իլէ մէզքիւր տէրէ պօյունճա Կէօկճէ յէ կիտէն արաբա եօլունուն մէզքիւր ճադտէն միւրուր իթտիկի նոգթայա գատար խաթթ միւնթէզի վէ դարպէն մէզքիւր նոգթա իլէ Գարա աղաճ քէօյիւնտէ վաղը Չալը պէյինտէկի խաթթ միւսթէզի մէչ վէ ճէնուպէն մէզքիւր չէշմէ իլէ Եգարանէ բըղըրլընտէ սահրնըն պաշը թէբէսի պէյինտէ վաղը խաթթ միւսթագիմ վէ չարգէն մէզքիւր թէբէ իլէ միւսթէտտէն հուտուտ օլան Սալըր գայա տէրէսինտէ Կէօկճէ չայը իլէ պիրլէշտիկի նոգթա պէյնինտէ վագը խաթթը միւսթագիմ իլէ մահտուտ օլուպ, պին եիրմի սէքիզ հէքթար աբաղի տերունունտէ իմալ օլունտաճագ օլան պիր գըթա զըմփարա մաատէնինին էլլի սէնէ միւտտէթլէ միւլթէզիմ վէ միւսթաիլէ ի՛ն էօշտէ լէրինէ ինհալէի մուգդարրէր խուսուսունտէ, խարիթէսինտէն միւսթախճէլ ինթիխար օլունաճագ մէզքիւր ինհալէի, միւսթահալլէ մաղուն նիզամիւնամէ միւնտէրիճ շերաիթլէ մէզքիւր ինհալէի խարիճ, Մալյէ նէզարէթի ճէլիլէսի մուրաճաաթ թարիխինտէն իթիպարէն իքի մահ զարֆընտա մէզքիւր նիզամնամէի միւլթէզիմ օլանլարի Օրման վէ Մէատին իտարէյի ումումիյէսինէ վէ մահալլինտէ մէզքիւր վիլայէթէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր.

17 աղօսթօս 304 1930

ԻԼԱՆ

ՓԱՐԸ ՍԻՐԱՔԷԼԻ

Նըսըֆը սիյահ վէ նըսըֆը պէյազ եէրլի խմալէ վագթա իբի պին քիլօ պէհէրի օն սէքիզ ղուրուշ.

Տապաղխանէլէրտէ միւսթամէլ ֆըբանըղ եաղը իւչ պին քիլօ պէհէրի օն իքի ղուրուշ.

Պէյքօզ տապաղխանէ վէ գալէվրախանէսի իչուն միւպայաա օլունաճագ պալատէ մուհարրէր իքի գալէմ էշեա ֆիյաթը մուբագգամալէրի իլէ թալիպլէրի ճօհտէսինտէ օլուպ աղօսթօսըն բուվմինին եիրմի իքինճի կիւնինէ գատար պէհէր կիւն միւնագասասը իճրա օլունարագ մէզքիւր կիւնտէ գարարը գաթիի վերիլէճէքլինտէն իթիպարէն վէ եիրմի իւչինճի կիւնի եւգըթէ պէյ թէնզիլինէ բաղլըպ օլանլարըն մազպատը սէբասքէրի լէվազըմաթը ուսումիյէ թալիբլէրինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր.

18 աղօսթօս 1888 2019

Նօ. 33 1—3

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳՂԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ Անգղ. Ոսկի 1,000,000　　«ՖԻՆԻՔՍ»　　Հիմնեալ ի Լոնտոն յամին 1782

ՖԻՆԻՔՍ, հիմնեալ առաւել քան մի դար յառաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութեան ընկերութիւն մ'է՝ որոյ բաժնետուքը Անգղիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ գրամատէրեր են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի գլխաւոր ապացոյցն է 16,000,000 Անգղ. ոսկւոյ գումարն զոր յարդ վճարած է հրդեհի վնասուց համար։ 1799

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծակի՝ կալուածք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և միջնորդութեամբ ստորագրելոյս, որք ունիմք լիազօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած վնասներն։

Հ. ՍՈՒՍԱՆ և ԸՆԿ. միակ գործակալք ի Պոլիս և ի Շրջակայս

Թիւ 12, Սանտալճը խան, Ղալաթիա, Աւստրիական Թղթատան վերեւ։

ԿԵՆԴԱՆԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ
ի ՊԷՏՍ ԱԶԳԱՅԻՆ ԴՊՐՈՑԱՑ

ԵՐԿԱՍԻՐԵԱՅ
Հ. ՊԱՒՂՈՍ ԴԱՖԹԱՆ

Վենետիկի Մխիթարեան Վանքէն ելած սոյն ընտիր դասագիրքն, որ 415 պատկերօք զարդարեալ է, կուգայ մեծ պակաս մը լնուլ մեր վարժարանաց մէջ։ Բնապատմութեան դասագրքերու շարքի մը երրորդ հատորն է այս, որուն առջի երկուքն արդէն հրատարակուած են։ Գինն է 2.50 Փրանք։　1991　3—6

ՎԱՐԺՈՒԹԻՒՆ ՄԱՆԿԱՆՑ

ԻՏՄԱՆԸ ԷԹՖԱԼ
ԱՌԱՋՆՈՐԴ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԵԱՆ
(Թրքախօս ընտանեաց համար)

ԱՐՏՕՆԵԱԼ ՄԷԱՐԻՖԷՆ ԵՒ ԱԶԳ. ԿԵԴՐ. ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԷՆ

Այս գիրք զոր պատրաստած է Սմբատ էֆ. Դաւիթեան, կը բաղկանայ երեք մասէ։ Ա. մասն որ հրատարակուած է Աչէ-էլէֆի տպարանէն, յատկացուած է թրքաբարբառ գաւառաց հայ մանկտւոյն ուսուցանել հայերէն լեզուն առդիւթեամբ և ... անոնք որ առիթ ունեցած են գաւառներու այդ գաւառաց մէջ, քաջ գիտեն թէ քանի դժուարին է ուսուցանել հայ լեզուն անոր որ բնաւ չի գիտեր ...: այս գիրքը պիտի դիւրացնէ թէ՛ ուսանողին և թէ՛ ուսուցչին գործը։ Թրքաբարբառ գաւառաց հայ վարժարանաց տեսչութեանց մասնաւոր ուշադրութիւնը կը հրաւիրուի սոյն գրքին վրայ։ Գինն է Պոլսոյ համար 3 և գաւառաց համար 4 ղրուշ. շատ գնողաց զոհացուցիչ զեղչ կըլլայ։ Հասոյթին արդիւնքը յատկացեալ է Աֆիոն Գարահիսարի ազգ. վարժարանին. կը գտնուի բոլոր գրավաճառաց քով. կեդրոնատեղին է Զարեհ էֆ. Թորոսեանի գրատունը Պոլիս Մաքսի կորդ թիւ 46, և Աֆիոն Գարահիսար Սահակեան վարժարանը։

Բ. և Գ. մասերը պատրաստ ըլլալով քիչ օրէն պիտի հրատարակուին։　1871　7—9

Կ. ՖԻՍԼԻՔԷՆԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.
ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԽԱՎԼՈՒԻ
Քալբաքճըլար-պաշը Սէֆէթճի խան Թ. 16
ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ
Մահմուտ-փաշայի գլուխ Եարըմ խանի մեծ դրան կից Թիւ 263
ԳՈՐԾԱՐԱՆ՝ ՊՐՈՒՍԱ ԿԷՅՎԷ-ԽԱՆ

Սոյն բազմամեայ վաճառատունն որ ցարդ մեծաքանակ միայն կը վաճառէր հրապարակի վրայ, ժամանակաբերելով գլխաւորապէս Շուկայի խանութպաններու, այս անգամ որոշած է նաեւ փոքրաքանակ ի վաճառ հանել իւր ապրանքներն։

Ասի ծշմարիտ բաղդ մ'է անշուշտ ամեն անոնց որք հարսանեաց, ծովու եղանակի, կամ ո և է առթիւ խավլուի, պուռնուզի և սոյն ծիւղի վերաբերեալ ապրանաց գնման համար, Շուկայի խանութպաններու ձեռք ինկնալով թէ՛ ընդհանրապէս ապրանաց լաւը չեն գտներ և թէ բարձր գիներ կը վճարեն։

Տէարք Կ. Ֆէսլիքէնեան և ընկերք նոյն իսկ իրենց գործարանին արտադրութիւններն ի վաճառ հանելով, բնականաբար այնպիսի հոմեստ գներ կըրցած են սահմանել որոց կարելի չէ մրցիլ։

Վաճառատանս նշանաբանն է ուղղութիւն, ապրանաց ընտրութիւն և գներու չափաւորութիւն։
1878　18—20

VICHY
ՎԻՇԻ
Ֆրանսա (գաւառ Ալիէի)
ԿԱԼՈՒԱԾ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՊԵՏՈՒԹԵԱՆ
Վարչութիւն՝ Փարիզ, 8, Պուլվար Մոնմարթր
ՀԱՆՔԱՋՐՈՑ ԵՂԱՆԱԿ

GRANDE GRILE. — Աւշային տկարութիւնք, միզաղական ճանապարհաց հիւանդութիւնք, լեարդի և փայծաղի խըցումն, ներքին գործարանաց խցմունք, միզաձային քար և այլն։

HOPITAL. — Մարսողական ճանապարհաց հիւանդութիւնք, ստամոքսի ծանրութիւն, դժուարամարսութիւն, ախորժակի պակասութիւն ստամոքսի, ջղացաւ, անմարսութիւն։

CELESTINS. — Երիկամանց և փամփուշտի տկարութիւնք, միզական աւազ և միզական քար, յօդացաւ, շաքարախտ (Տիապէթ), սպիտակուց — միզական (Ալպիւմինուրի)։

HAUTERIVE. — Երիկամանց և փամփուշտի տկարութիւնք, աւազ, քար, յօդացաւ, շաքարամիզութիւն, սպիտակուց — միզական։

Աղբիւրին անունը պէտք է փնտռել շիշերու քափսիւլին վրայ։

Պոլսոյ ամեն դեղագործաց և դեղավաճառաց քով կը գտնուի։　667

Հ. ԼԱՆԺ
24, Բեյօղլուի պողոտա) Ղալաթիա
32, Մահմուտիէ ճամբա)

ԽՈՀԱՆՈՑԻ ԳՈՐԾԻՆԵՐ
(Պղնձէ, ձուլածոյ և թիթեղէ երկաթէ)

ԽՈՀԱՆՈՑԻ ՁՄԻՆԵՆԵՐ
ԲԵԴՐՈՒՂՈՎ, ՏԱՔՑՈՂ, ՎԱՌԱՐԱՆՆԵՐ

ՊԱՐՏԷԶԻ ԿԱՀԵՐ
Ռուդուլթեան գործիներ, Աւազանի շատրուաններ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԵՒ ԳԱՂՂԻԱԿԱՆ
ԴԱՆԱԿՆԵՐ

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՄԵՔԵՆԱՅՔ
Տատանոցք-կշռորդք-Ցորենի կշռորդ

ԵՐԿԱԹԵԱՅ ՄԱՀՃ ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿ
ԳՈՐԾԻՔ
Հայելաւոր պահարան
Սառցարան
Փրէմիեռ
Օտը ոելցի գործիք
Վէռնիք և ներկ

ՓՈՐԱՆՆԵՐ
ԿԱՐՏ—ԹՈՓԵՐ

ԵՐԿԱԹԵՂԵՆՔ
ՇԻՆՈՒԱԾՆԻԹԵՔ
Մառանի նիւթեր
Գինւոյ մամուլներ
Լոգարան
Տուշ

ՋՐՀԱՆՔ
ՀՐՇԷՋ ԴԻՄՈՒՏԱՆ
ԳՈՐԾԻՔ

ՔՐԻՍԹՈՖԼԷ ՈՍԿԵՐՋԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ　676

HUILE DE FOIE DE MORUE DÉSINFECTÉE de CHEVRIER

ՇԵՎՐԻԷԻ ՄՈՐՈՒ ՁԿԱՆ ԻՒՂ ՔՏՈՒԱԾ

Առաջնակարգ դեղագործ ի Փարիզ, ասպետ Պատւոյ լէգէոնի, վարձատրեալ Բ. կարգի Մէճիտիէով, Իզապէլ-լա-Գաթոլիք պատուանշանին։

ՃԵՐՄԱԿ ԵՒ ԹՈՒԽ

Մորիւ ձկան իւղը խայծղանով զտելով, Պ. Շէվրիէ այդ հեղուկին տուած է անխորժելի համ և հոտ, միանգամայն աւելցնելով անոր բուժիչ յատկութիւններն։

Այս դիւտին պատճառաւ հնարիչը մեծամեծ վարձատրութիւններ ստացած է, միտալ և պատւոյ վկայական։

Ամբողջ աշխարհիս բժիշկք կը նախադասեն զայն ամեն տեսակներէն։

ԵՐԿԱԹԱԽԱՌՆ

Պ. Շ. ... իւր գիւտը կատարելագործած է ... ֆէրով Մորիւ ձկան երկաթախառն իւղ մը պատրաստելով։ Հակառակ այս յաւելման, իւղը զիւրաւ կը մարսուի և բնաւ պնդութիւն չպատճառեր։ Ասոր նախընտրելի է միւս բոլոր երկաթախառն պատրաստութիւններէն և յաջողութեամբ կը գործածուի թոքախտի, Պրոնշիթի, Վտտութեան և Խոյլի համար։ Մանաւանդ կը յարմարի տկարակազմ անձանց։　711

Ընդհ. միջնորդ, կեդր. դեղրն. Ն. ԹԷՕՏՈՐԻՏԷՍ, 243, Մեծ փողոց Բէյօղլի, Կ. Պոլիս
Միւսնոյն դեղատան մէջ կը գտնուի նաեւ ՇԷՎՐԻԷԻ հազւուրիչ ԳՕՖՕՑԻ ԳԻՆԻՆ.

ԳՐԷՀԸՄ
ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ
ԲԻԼԱՅԸՆՍ

Մոփայն ապահովագրութիւն։ —Դիմել առ գործակատարն ընկերութեան, Պ. Պ. Վ. Ալիֆոյ, Ալիֆոյ խան Պահչէ-գաբու Պոլիս կամ Ղալաթիա Մէրթէգանի խոզոյ Իզզէթ բաշա խան թիւ 6.　686

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
Ի ՊԱՏԻՒ ՀԱՅՈՑ
ՖԻՆՃԱՆՃԸԼԱՐ ՅՕԿՈՒՇՈՒ Կ. ՊՈԼԻՍ
Յ. ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ

Սոյն կազմատան մէջ կան Եւրոպական նորընտիր և կատարելագործեալ մեքենայք որոնցմով կը կազմուին և կը յօրինուին

ՋԱՓԱՒՈՐ ԳՆԵՐՈՎ,

ԳԻՐՔԵՐ գեղեցիկ և հաստատուն ՏՈՒՄԱՐՆԵՐ, վաճառականական եւն ԱՑՑԵՏՈՄՍԵՐ, խիստ մաքուր և ընտիր։

Ցաճախորդաց դիւրութեան համար կազմատունը ունի իրեն կցորդ վաճառատուն մը Թիւ 27 Ֆինճանճըլար-Եօգուշը, ուր կ'ընդունուին յանձնարարութիւնք և ուր կը վաճառուին նաեւ գրագրական ամեն տեսակ պիտոյք, ընտիր թուղթ գրիչ, տումարք, պայուսակ, գրապանակ եւն եւն։　756

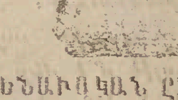

ԻՒՍԷՆՆԱՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՔԵԱՆ
Ն. ՊԱՉՃԻ ԵՒ ԸՆԿ.
Մարսիլիայ և Բաթիլ միջև կանոնաւոր նաւագնացութիւն

Սամսոն, Տրապիզոն և Պաթում երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Անտրէլէ որ օգոստոս 22ին Մարսիլիայէն և օգոստոս 29ին Կ. Պոլսէն պիտի մեկնի։

Մարսիլիա երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Մէնիզէլէ որ պիտի մեկնի սեպտ. 3ին։

Ուղևորներ և բեռ ընդունուին

Նաւուղեկք, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատարն
ԹՈՆՆՈԹԷ ԲԼՓՈՒԼ
Թիւ 17-18 Քիւչիւք Միլլէթ
1606　Մումհանէ փողոց, Թիւ 14

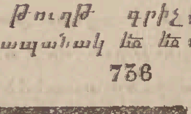

ՄՈՍ
ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
Լիվէրբուլէ և Մէնչէսթրէ ճշգր. բեռնող
շոգենաւք

Անուանք	Թօնոյ	Անուանք	Թօնոյ
Քաննքալա	4200	Աֆրիքա	3000
Ֆէրաս	4000	Օսսիրիս	30 0
Օսմանլի	4000	Նեֆեթիս	3000
Սեսոստրիս	3250	Բերա	3000
Թեպս	3250	Լոգիւս	800
Մակատա	3250	Ալֆէսսա	800
Մարփեթիս	3250	Մեմֆիս	700

Օսմանցի շոգենաւը, նաւապետ Խողլրդ-պուրք ամսոյս 18/30ին Լիվէրբուլէն աստ կ'սպասուի ընդհանուր վաճառքով։

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕԼ և ԸՆԿ.
Ուիթոլլ խան
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
1891　31, Ճէյմս Ստրիդ, Լիվէրբուլ

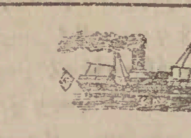

ԲԱԲԱԵԱՆԻ
ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
Լիվէրբուլէ, Մէնչէսթրէ և Օտեսայի միջև
կանոնաւորեալ բեռնող

Անուանք	Թօնոյ	Նաւապետք
Այա Սոֆիա	3,000	Պէտս
Արաբաա	2,500	Խոճէրս
Ալգամիա	2,500	Քրաւէլլինկտ
Լոզանիա	2,500	Ռօբինս
Մասէտոնիա	3,500	Մարշ
Բալմիրա	2,800	Ֆօթէրկիլ

Ընկերութիւնն օրինաւոր գներով վճառաք կ'ընդունի Եւրոպական երկիրները և Ամերիկայի համար։

Ամեն դիւրութիւն և հանգստութիւն կը տրուին ուղեւորաց։

Դիմել առ　ԴԱՆԻԷԼ ԲՕՐԱ Ե՛Ւ ԸՆԿ
1536　Գործակալք

Արտօնատէր　Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ

ԳԱՐԱԳԱՇԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ
ԼՈՒՍԱՆԿԱՐԻՉՔ　(1804)
Մեծ փողոց Գուլէ գաբուսու Թիւ 667

Ամէն կերպ և ամէն չափու կենդանագիրներ, այսինքն Քարթ տը վիզիթ (չափաւոր), Կրուփ (խումբ), Քապինէ (մեծ), Մինեօն (փոքր)։ Պզտիկ տղայոց համար վայրկենական լուսանկար։

Կենդանագիրները մեծ զգուշութեամբ և բառ վերջնագոյն կատարելութեանց սրուեստին՝ կը շինուին։

Բարիզու, Լօնտօնի, Վիեննայի և Պերլինի անուանի գործատուններուն լուսանկարի մեքենաներ, գործիքներն և ամէն տեսակ նիւթերը, գործատանց գիներով կը ծախուին։

Յանձնարարութիւնք գործատանց գիներով փութապէս կը կատարուին։

Լուսանկարչութեան վերաբերեալ նիւթերը մեզմէ գնողներուն լուսանկարչութեան ուսումն ձրիապէս կ'աւանդուի։

ԳԱՐԵՋՈՒՐ ՏԱԿԱՌՆԵՐՈՒ ՄԷՋ
ՍԴԻՆՖԷԼՏ (ԿՐԱՉ)
ԳՈՐԾԱՐԱՆ ՐԻՆԻՆԿՀԱՒԻԶ ԵՂԲԱՐՑ
ԱՄԵՆԷՆ ԸՆՏԻՐ ՏԵՍԱԿ ՄԻՇՏ ԹԱՐՄ
Ընդհանուր կեդրոնատեղի Մ. ՄՈՐԻՋԻՕ ՖՐԱՆՔԼ
Վօյվոտա, Վիզալիս խան, Ղալաթիա, Եըլդիզ խանի քով

ՍԴԻՆՖԷԼՏի գործարանն, որ կը գտնուի ԿՐԱՉ քաղաքին մէջ (Իսդրիա), առաջնակարգ հաստատութիւն մ'է՝ 1852ին հիմնեալ, և Աւստրեհունգարիոյ միւս գարեջրի գործարանաց արտածման մէջ առաջին տեղը կը բռնէ։

Սդինֆէլտի գործարանն 1887ին արտահանած է 45,000 հարիւրալիտր։　1713

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ԴԱՌԼԸՄԱՆ ԵՒ ՊԼՈՒՄՊԷՐԿԻ
Ղալաթիա Պէօյիւք Միլլէթ խան, միջազգային Թղթատարատան վրայի յարկը

Սոյն վաճառատան մէջ խիստ աժան գներով կը վաճառուին ամեն տեսակ ճերմակեղէնք, կանանց համար կրկնոցներ, տղայոց համար հագուստներ, կէս չրջազգեստներ, քօռսէներ, օժտի համար ճերմակեղէնք, բանուածքներ, բազմատեսակ գուլպաներ, թաշկինակներ և այլ այս տեսակ ապրանքներ։

Այս ապրանքներ, որոց ամենքն ալ լաւ տեսակէ են, կը վաճառուին թէ՛ փոքր և թէ մեծ քանակութեամբ։

Այս ապրանքներ կը պատրաստուին Վիէննայի և Պէրլինի յատուկ գործարանաց մէջ։ Նոյնպէս Անգլիաէն, Իտալիաէն և եւրոպական ուրիշ երկիրներէ եւս ապրանքներ կը բերուին։

Գաւառներէ եղած յանձնարարութիւնք կը կատարուին եթէ փոխարէնը փոխանակագրով և կամ թղթատարական դրոշմով ղրկուի։

Չը հաւնուած ապրանքները ետ կ'առնուին և ստակը ետ կը տրուի զեղչելով փոխադրութեան ծախքը։　1180

ՄԻ ԳՆԷՔ
ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՅ ՄԸ
ԱՌԱՆՑ ՆԱԽԱՊԷՍ ԱՅՑԵԼԵԼՈՒ
ՍԻՆԿԷՐ
Ամերիկեան գործարանի մթերանոցներն
Ի ՂԱԼԱԹԻԱ, Եիւքսէք Գալտըրըմ, 120
Քարաքէօյի աղբիւրին դէմ.
Ի ԲԵՐԱ, Կալաթա Սէրայի Լիսէին դէմ
Ի ՊՈԼԻՍ, Մահմուտ փաշա, 90

Ուրիշ ամեն տեղ՝ Սինկէրի կարի մեքենային կեղծերը միայն պիտի գտնէք։

ՎՃԱՐՄԱՆ ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆ
(Շաբաթական)　1761

ՖՐԷՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ
ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
Կը կանոնաւորապէս կը բանին Լիվէրբուլ և Արեւելեան միջև.

Անուանք	Թօնոյ	Անուանք	Թօնոյ
Ալճէրիան	2500	Ֆավօնեան	3700
Ալպանիան	2500	Ֆլամինեան	3700
Անտալուզեան	2500	Ֆլավեան	3700
Աթէնեան	2500	Իպէրիան	5500
Արգոյեան	3700	Իլլիրեան	5500
Գալաբրեան	6000	Իսթրիան	5500
Գաւլիարեան	6000	Լեգոյեան	2200
Քառթէյեան	800	Լիգուրեան	2500
Պալէրմեան	2000	Լիպիան	800
Տաուրոյ	700	Ալպինա	700
Ֆենիշեան	3700	Պէրսեան	6800
Ֆոկեան	3700	Վալէնսիան	6800
Ֆլաւեան	3700	Վենետեան	6800

Ֆլաւեան շոգենաւը, նաւապետ Ալեքսանդր Լիվրբուլէն ընդհանուր վաճառքով սեպտեմբեր 4ին աստ կ'սպասուի։

Բերսեան շոգենաւը, նաւապետ Մաք Քօնքեյ Օտեսայէն ամսոյս 31ին ուրբաթ օրը աստ կ'սպասուի և ի դարձ Լիվրբուլոյ համար պիտի ուղեւորի։

Ուղեւորներու համար ամեն դիւրութիւն

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ　ԷՏՈՒԱՐՏ ԼԱՖՕՆԹԷՆ
Գործակալ
Թիւ 1, Մէհմէտ Ալի փաշա խան, Ղալաթիա

Նաւատեարք, Ճարտէնայ, Պրէտ, Լէյլանտ և ընկ.　Լիվրբուլ

Գործակալութիւնք

Կ. Պոլիս, Էտուարտ Լաֆոնդէն.
Ճիպրալթար, Գ. Գ. Քարվըր Եղբարք
Ալէքսանդրիա, Կ. Լ. Վահման և ընկ.
Մալդա, Ա. Քամիլլըրի.
Տիրա, Ս. Վօքօտօբուլօ Որդիք և ընկ
Զմիւռնիա, Գ. Ուէթըօլ և ընկ.　1596

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ　ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

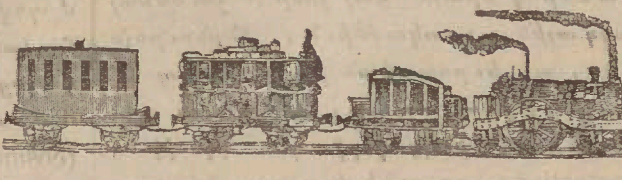

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴ ՄԷՋ Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ՔԻՒՉԻՒՔ—ՉԷՔՄԷՃԷԻ

Սկսեալ ի 14 Օգոստոս (Ն. Տ.) 1888, մինչեւ ցնոր տնօրինութիւն

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ՔԻՒՉԻՒՔ—ՉԷՔՄԷՃԷ

ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՑ

	4	52	6	8	10	12	14	16	18	20	22	24	26	28	30	32	34	2
	Առաւօտ								Իրիկուն									
	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Կ. Պոլիս	6 33	7 —	7 55	8 31	9 20	9 50	10 45	11 15	1 10	2 35	3 45	4 35	5 5	5 20	6 4	6 34	7 10	8 15
Գում—գաբու	6 42	7 14	8 10	8 40	9 29	9 59	10 54	11 24	1 19	2 44	3 54	4 44	5 14	5 29	6 13	6 43	7 19	...
Եէնի—գաբու	6 46	...	8 14	8 44	9 33	10 3	10 58	11 28	1 23	2 48	3 58	4 48	5 18	...	6 17	6 47	7 23	...
Տավուտ փաշա	...	...	...	...	...	...	—	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Սամաթիա	6 52	...	8 20	8 50	9 39	10 9	11 4	11 34	1 29	2 54	4 4	4 54	5 24	...	6 23	6 53	7 29	...
Եէտի—գուլէ	6 57	7 27	8 25	8 55	9 44	10 14	11 9	11 39	1 33	2 59	4 9	4 59	5 27	5 38	6 28	6 56	7 35	...
Մագրիգիւղ	7 9	7 50	8 36	9 7	9 55	10 26	11 20	11 51	1 45	3 10	4 21	5 11	...	5 50	6 40	...	7 47	8 41
Այ Ստեֆանօ	7 18	8 3	...	9 16	...	10 35	—	12 2	1 54	...	4 30	5 20	...	5 59	6 49	...	7 57	...
Քիւչիւք Չէք	...	8 13	...	...	...	...	—	12 10	...	...	...	...	...	...	...	...	8 5	...
....	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...

ՔԻՒՉԻՒՔ—ՉԷՔՄԷՃԷԷՆ Կ. ՊՈԼԻՍ

ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՑ

	3	5	1	7	9	11	13	15	17	19	21	23	25	27	29	31	33	51
	Առաւօտ									Իրիկուն								
	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Քիւչիւք Չէք	...	6 50	...	...	...	...	...	...	...	1 27	...	...	...	...	...	...	...	6 54
Այ Ստեֆանօ	6 30	7	...	8 2	...	9 20	...	10 45	...	1 36	2 35	...	4 35	...	5 41	6 4	...	7 7
Մագրիգիւղ	6 40	7 10	7 51	8 11	8 41	9 30	10	10 55	11 25	1 46	2 45	3 55	4 45	...	5 51	6 14	...	7 22
Եէտի—գուլէ	6 55	7 24	...	8 25	8 55	9 44	10 14	11 9	11 39	1 58	2 59	4 9	4 59	5 42	6 3	6 28	7 4	7 39
Սամաթիա	6 59	7 28	...	8 29	8 59	9 48	10 18	11 13	11 43	2 2	3 3	4 13	5 3	5 46	...	6 32	7 8	...
Տավուտ փաշա	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Եէնի—գաբու	7 5	7 34	...	8 35	9 5	9 54	10 24	11 19	11 49	2 8	3 9	4 19	5 9	5 52	...	6 38	7 14	...
Գում—գաբու	7 9	7 38	...	8 39	9 9	9 58	10 28	11 23	11 53	2 12	3 13	4 23	5 13	5 56	6 12	6 42	7 18	7 51
Կ. Պոլիս	7 17	7 46	8 15	8 47	9 17	10 6	10 36	11 31	12 1	2 20	3 21	4 31	5 20	6 4	6 20	6 50	7 26	8

Փոքր ծրարներն անխտիր կ'ընդունուին ամեն կառախմբի մէջ, իսկ մեծ ծրարք Պոլսէն Մաքրի գիւղ կամ աւելի հեռի կայարանաց միջև բանող կառախմբոց մէջ միայն կ'ընդունուին. Թիւ 1 և 2 կառախումբերն ունին Ա. Բ. և Գ. կարգի վակոններ. միւս կառախումբերն ունին միայն Բ. և Գ. կարգի վակոններ։